

УЛУҒБЕК МИРЗАҲМЕДОВ

ҮЙНАЙМИЗ
ВА
ҚУВНАЙМИЗ

Улуғбек Мирзахмедов

ЎЙНАЙМИЗ ВА ҚУВНАЙМИЗ

*Мактабгача таълим муассасалари учун сценарий ва
дидактик ўйинлар тўплами*

ТОШКЕНТ
«АДАБИЁТ УЧҚУНЛАРИ»
2018

УЎК: 657:656

КБК: 65.052

М – 45

Мирзахмедов, Улуғбек

Ўйнаимиз ва қувнаймиз: сценарий ва дидактик ўйинлар
тўплами. Улуғбек Мирзахмедов. – Тошкент: Адабиёт учқун-
лари. 2018. – 80 бет.

ISBN 978-9943-49-90-8-9

Мазкур қўлланмада мактабгача таълим муассасалари тарбиячилари ва мусиқа раҳбарлари байрам эрталиклари ва машғулотларда фойдаланишлари учун тавсия сифатида сценарийлар ҳамда дидактик ўйинлар берилган. Шунингдек, китобдан педагогика институтларининг мактабгача таълим ва мусиқа таълими йўналишлари талабалари ҳам фойдаланишлари мумкин. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, қўлланманинг афзаллик жиҳати – ундаги мавзулар ранг-баранг, сценарий ва дидактик ўйинлар эса боланинг ёш хусусиятларига мослаб ишланган.

УЎК: 657:656

КБК: 65.052

Тақризчилар:

Нилуфар РАЖАМЕТОВА,

Низомий номидаги ТДПУ

«Мусиқий таълим» кафедраси ўқитувчиси,

Халқ таълими аълочиси.

Ҳалима САДРИДДИНОВА,

Тошкент вилояти Бўстонлиқ туманидаги

4-сонли мактабгача таълим муассасаси методисти.

ISBN 978-9943-49-90-8-9

© Улуғбек Мирзахмедов. «Ўйнаимиз ва қувнаймиз», «Адабиёт учқунлари», 2018 йил.

ИЗЛАНИШЛАР САМАРАСИ

Мактабгача ёшдаги болага сингдирилган билим ва кадриятлар унинг бутун келгусидаги ҳаётини белгилаб беради. Болага ёшлигидан берилган таълим-тарбия унинг хотирасида бир умр сақланиб қолади. Демак, фарзандининг келажаги ҳақида қайғурган ҳар бир ота-она унга берадиган тарбияни бугундан бошлаши керак бўлади. Мана шу ҳақиқатни чуқур англаб етган ҳолда эртамиз эгаларининг тақдирига бефарқ бўлмаслик керак. Давлат раҳбари томонидан 2017 йил 9 сентябрда қабул қилинган «Мактабгача таълим тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарор эса ҳар бир ота-онанинг зиммасига яна бир бора масъулият юклади десак, муболаға бўлмайди.

Қўлингиздаги мазкур қўлланма ҳам айти шу ислохотларнинг узвий давоми сифатида дунёга келди. Унда берилган байрам эрталиклари учун мўлжалланган сценарийлар ҳамда дидактик ўйинлар боланинг ёш хусусиятларини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилган. Қўлланмадаги ҳар бир маълумот таълим дастурларида назарда тутилган бўлиб, ундан тарбиячилар ва мусиқа раҳбарлари, педагогика институтларининг мактабгача таълим ва мусиқа таълими йўналишлари талабалари ҳам фойдаланишлари мумкин. Болалар онгида Ватанга бўлган муҳаббат, катталарга ҳурмат, кичикларга иззат, она табиатга бўлган меҳр тушунчаларини уйғотишда мазкур қўлланма муҳим дастуриламал бўлиб хизмат қилади.

Яна шуни ҳам таъкидлаб ўтиш ўринлики, қўлланмада берилган аксарият материаллар республикадаги бир қанча журнал ва газеталарда чоп этилган. Улар аллақачон ўз ўқувчиларини топиб улгурган.

БАЙРАМ ЭРТАЛИКЛАРИДА Фойдаланиш учун сценарийлар

ОНАЖОНИМ, БОР БЎЛИНГ

*(Мактабгача таълим муассасаларининг
кичик гуруҳ тарбияланувчилари учун)*

Тарбияланувчилар бир-бирининг қўлидан маҳкам ушлаганча жуфт-жуфт бўлиб мусиқа садолари остида кириб келадилар.

Бошловчи: Ассалому алайкум азиз меҳмонлар, меҳридарё, оққўнгил онажону бувижонлар, тарбиячи опа-сингиллар ва қувноқ кичкинтойлар. Мана, ўлкамизга фасллар келинчаги бўлмиш баҳор ҳам кириб келди. Шу билан бирга бу фаслда биз Халқаро хотин-қизлар кунини ҳам кенг нишонлаймиз. Мана шу шодиёна муносабати билан мактабгача таълим муассасамизнинг кичкинтойлари оналарни мадҳ этиб бир-биридан ажойиб шеърларни ёд олишган. Келинг, уларни биргаликда тинглаймиз.

Бола:

Янги қўйлак тикдилар

Аяжоним байрамга,

Севинчимга сиғмайин

Раҳмат дедим аямга.

Бола:

Онажоним,

Меҳрибоним,

Мен гул бўлсам,
Сиз богбоним.

Бошловчи: Баракалла болажонлар, жуда ажойиб. Энди эса навбатни сизнинг ижройингиздаги қўшиққа берсак.

(Шу пайт М.Икромова томонидан басталанган «Опажон, қаранг» номли қўшиғи жаранг сочади. Болажонлар қўшиқни куйлаб бўлганларидан сўнг эшик ортидан шовқин-сурон билан «Зумрад ва Қиммат» эртаги қаҳрамони Қиммат кириб келади. Бошловчи эса болажонларнинг диққатини Қимматга қаратади).

Бошловчи: Бу ким бўлди экан-а, болажонлар, мабодо сизлар уни танимайсизларми?

Болалар: Қиммат (ҳамма бир овоздан).

Бошловчи: Баракалла болажонлар. Қиммат, сен бу ерда нима қилиб юрибсан?

Қиммат: Сенга нима, мен хоҳлаган жойимда юрман.

Бошловчи: У ҳолда сен бизнинг байрам тантанамизга халақит берма, майлими?

Қиммат: Шошманг, мен ўзи қаерга келиб қолдим? Нима учун ҳамма болалар чиройли кийинган?

Бошловчи: Бугун қандай кун эканлигини билмайсанми?

Қиммат: Йўқ, билмайман, агар билганимда сендан сўрармидим? Сен билан ортиқ валақлашиб ўтиришга вақтим йўқ, хайр, мен кетдим...

Бошловчи: Ҳой қиз, агар сен бугун қандай кун эканлигини билмасанг, у ҳолда болажонларимиз ёрдам беришлари мумкин (икки нафар бола саҳнага чиқиб шеър айтиб беради).

Бола:

Саккизинчи март бугун,

Қувончларим бир жаҳон.

Байрамингиз муборак,

Азиз она, онажон.

Бола:

Сўзлари бол, дурдона,

Меҳнатда энг мардона,

Олам ичра ягона,

Сизсиз, эй азиз она!

Бошловчи: Энди тушунарли бўлгандир, Қиммат (тарбиячи гапирган пайтда Қиммат орқа томонга қараб нимадир беркитади ва озгини тўлдириб кавшай бошлайди).

Қиммат: Ҳа... Топдим, бу – гуллар байрами.

Бошловчи: Йўқ, бугун онажонлар байрами. Қарагин, ҳаттоки сен шу байрамни ҳам билмайсан-а. Бундан кўра, болажонларимиздан ўртак олсанг бўлмайдим. Бугун улар онажону бувижонларини мадҳ этиб шеър ва кўшиқлар айтишмоқда.

Қиммат: Тўғриси, мен болажонлардан уяляпман. Ҳеч қачон онажонимга атаб шеър ёд олмаган эканман. Энди эса ҳаракат қиламан, ҳаттоки Зумраддан ҳам ақлли бўлишни истайман. Мени ҳамма яхши кўришини хоҳлайман.

Бошловчи: Кўрдингми, ақлли бўлиш қанчалар яхши. Астойдил ўзгаришни истаб, ўз олдинга тўғри мақсад кўйдинг. Кел, у ҳолда болажонлар билан биргаликда ўйин ўйнагин. Шу орқали ўзинг билмаган нарсаларни ўрганасан. Хўш, болажонлар, айтинг-чи, Қимматга ҳам ўйинимизни ўргатамизми?

Болалар: Ҳа (ҳамма биргаликда).

Бошловчи: Ажойиб. Қиммат, у ҳолда сен қизлар билан биргаликда турли хилдаги гуллардан чиройли гулчамбар ясайсан ва уни онажону бувижонларга тортиқ этасан, келишдикми?

Қиммат: Ҳа... Ҳаракат қиламан (бир оз қўрслик билан сўз қотади).

(Бу ўйинда болажонларга тайёр турган гулдасталарни саватларга чиройли қилиб жойлаштириш вазифаси

юклатилади ва шу тариқа ўйин мусиқа садолари остида бир неча маротаба такрорланади).

Бошловчи: Баракалла болажонлар. Қиммат ҳам тезда ўрганиб олди. Қойил қолса арзийди. Энди эса қизларимиз ижросида чиройли рақс томоша қиламиз, марҳамат.

Қиммат: Байрам менга жуда ёқяпти. Маҳаллада бундай байрам томошаларга чақирилмасдим.

Бошловчи: Сен хафа бўлма, Қиммат. Агар бу ерда ўрганганларингни дўсту дугоналарингга ўргатсанг, асло зерикмайсан. Ҳар бир кунинг сермаҳсул бўлади.

Қиммат: Албатта шундай қиламан.

(Шундан сўнг «Бойчечагим» номли қўшиққа саккиз нафар қиз рақс тушади).

Бошловчи: Жуда ажойиб рақс бўлди. Раҳмат, қизларжон. Айтганча, Қиммат сенга ҳам ёқдими рақс?

Қиммат: Ҳа... (шодланиб кетиб, бошини ҳар томонга сарак-сарак қилади).

(Шундан сўнг сахнага мусиқа садолари остида гуллар вакили бўлган Лола, Бинафша, Атиргул турли хилдаги ранг баранг гуллар солинган саватчаларни қўлида тутганча кириб келишади. Болажонлар эса уларни қарсақлар билан олқишлаб).

Бошловчи: Салом, азиз меҳмонлар! Тоғлар ошиб чарчамай етиб келдингизми.

Болалар: Ассалому алайкум.

Лола: Омонмисиз, менинг жажжи қақажонларим?

Атиргул: Азиз қизлару.

Бинафша: Онажонлар.

Лола: Бугун сизларни байрам билан қутлаш учун.

Бинафша: Далалардан.

Атиргул: Боғлардан.

Лола: Қир-адирлар оша сизларга йўл-йўлакай.

Бинафша: Гулларнинг энг сарасини.

Лола: Фақатгина онажону бувижонлар ва қизлар учун териб келдик.

Бошловчи: Бу гулларнинг чиройлилигини қаранг, болажонлар. Ҳа, айтганча, бу гулларда қандай ранглар мужассам, ким айтади?

Бола: Қизил.

Бола: Оқ.

Бола: Кўк.

Бола: Яшил.

Бошловчи: Баракалла болажонлар!

Лола: Гуллар ҳақида ҳам шеърлар ёд олганмисиз, болажонлар? Агар ким биз ҳақимизда шеърлар айтиб берса, унинг онажону бувижонига совға тақдим этамиз.

Бошловчи: Ҳа, шундайми? Менимча, бу шартда болажонларимиз қийналишмайди. Чунки улар машғулотлар жараёнида жуда кўплаб шеърлар ёд олишган. Ҳозир сизга уларни бирма-бир айтиб беришади.

Бола:

Йўл четида очилган

Бир жуфт қизғалдоқ.

Шаббодада тебраниб

Чалар қўнғироқ.

Бола:

Чаман-чаман очилар,

Баҳор чоғи гуллола.

Гулни яхши кўради,

Катта-кичик ҳар бола.

Бинафша: Баракалла болажонлар. Мана, энди биз ваъда қилган ажойиб гулларни қабул қилиб олинг.

(Болажонлар гулларни олиб, ўтирган онажону бувижонларига тақдим этадилар).

Бошловчи: Лола, атиргул, бинафша учун болажонларимиз қўшиқ куйлаб беришади.

(Шундан сўнг болажонлар «Кўзгирчоғим» қўшиғини

куйлаб беришади).

Лола: Раҳмат сизларга. Жуда зукко ва ақлли болалар экансиз. Бизлар энди бошқа таълим муассасаларига ҳам боришимиз керак. У ерда ҳам бизни худди сизлар каби кичкинтойлар кутиб туришибди. Уларга ҳам совғаларимизни етказсак.

Атиргул: Барчангизни яна бир бор.

Бинафша: Айём билан кутлаймиз.

Лола: Хайр, саломат бўлинг!

(Шундан сўнг Қиммат гап орасига қўшилади).

Қиммат: Энди мен кетсам... Гулларни Зумрад опам ва ойижонимга тезда олиб бориб берай. Бўлмаса шундай чиройли гуллар сўлиб қолади. Бугунги байрам менга жуда ёқди. Сизларга ўхшаб ақлли бўлишга ҳаракат қиламан.

(Қиммат ва гуллар мусиқа садолари остида чиқиб кетишади).

Бошловчи: Мана, байрам ҳам ўз ниҳоясига етиб бормоқда. Энди эса навбатни қиз ва ўғил болалар иштирокидаги жуфтлик рақсига берсак.

(Шундан сўнг болажонлар «Чаманда гул» ўзбек халқ куйига рақс тушади).

Бошловчи:

Она ҳаёт осмонида

Ёрқин қуёш бўлиб чарақлар.

Фарзанд учун керак бўлса у,

Ҳатто чўғни кафтида сақлар.

Борми бу дунёда ундан-да азиз,

Она билан ҳар бир хонадон азиз.

Шунинг билан бугунги байрам эрталигимиз ўз ниҳоясига етди. Барча онажону бувижонларимизни чин қалбдан табриклаймиз. Хайр, саломат бўлинг.

(Шундан сўнг болалар мусиқа садолари остида залдан чиқиб кетадилар).

ЯНГИ ЙИЛ АРЧАСИ

(Мактабгача таълим муассасаларининг
кичик гуруҳ тарбияланувчилари учун)

Тарбияланувчилар бир-бирининг қўлидан маҳкам ушлаганча жуфт-жуфт бўлиб мусиқа садолари остида кириб келадилар.

Бошловчи:

Янги орзу, янги шон,
Тилаклари бир жаҳон.
Дунё бўлсин деб омон,
Бахтга тўлсин деб замон,
Кириб келган Янги йил,
Дил тўридан бир олам
Салом сенга, ассалом!

Ассалому алайкум қадрли болажонлар, байрамитиз меҳмонлари. Бугун бизнинг мактабгача таълим муассасамизда тантана. Болажонлар тайёрлаб келган рақс, шеър ва қўшиқларни тингланг, томоша қилинг ва завқ олинг.

Бола:

Ташқарида қиш,
Ям-яшил арча.
Дилларда баҳор,
Қувнайди барча.

Бола:

Шаънингга дилдан
Қўшиқлар куйлаб,

Арчажон, сенга
Берамиз ўйнаб.

Бола:

Янги йил сийлаб,
Келтирган омад.
Тўрда турибсан,
Ҳурматинг баланд.

Бошловчи: Раҳмат. Эндиги навбатни болажонларимиз ижросидаги ажойиб бир кўшиққа берсак.

(Шундан сўнг болалар М.Икромов томонидан басталанган «Қувноқ болалар кўшиғи»ни тарбиячи опалари ёрдамида айлана шаклида тизилиб куйлайдилар).

Бошловчи: Раҳмат сизларга болажонлар. Қаранг, байрам арчамиз нақадар чиройли безатилган. Аммо байрам эрталигимизнинг асосий қатнашчилари кўринмаяпти. Келинг, у ҳолда уларни қарсаклар остида даврага чақирсак.

(Шундан сўнг болажонлар биргаликда қарсак чалишади, аммо ҳеч ким келмайди).

Бошловчи: Вой, бу нимаси. Нега ҳеч ким келмади? Ҳа, балки бизни яхши эшитмагандир. Келинг, у ҳолда қўлларимизга шиқилдоқчаларимизни олган ҳолда мусиқа садолари остида шиқиллатамиз.

(Тарбиячи болаларга шиқилдоқларни тарқатиб чиқарди. Мусиқа раҳбари кўмагида Н.Норхўжаев томонидан басталанган «Скарсино» куйини фортепиано чолғу асбобида чалганча болаларга жўр бўлади. Шундан сўнг даврага югуриб Тулки кириб келади).

Тулкивой: Салом, болажонлар! Мабодо мени чақирмадингизми? Бу куйни эшитишим биланоқ даврангизга шошилдим. Ҳа, айтганча, сизларни Янги йил байрами билан қутлайман.

Бошловчи: Раҳмат. Йўлда чарчамай, толмай етиб келдингми?

Тулкивой: Нимасини айтасиз. Йўл узоқ бўлгани учунми бир оз чарчадим. Ўрмондан ўта туриб кўзим қуёнчаларга тушган эди. Аммо уларни ушлаб олишимга қарға халақит берди-да. Эҳ, аттанг, чакки бўлди...

Бошловчи: Вой, Тулки, ахир бугун байрам бўлса, сен ҳеч кимни ҳафа қилмайсан деган умиддаман

Тулкивой: Йўқ албатта. Мени уялтирманг болажонларнинг олдида *(бир оз айёрона қарайди)*.

Бошловчи: Келинг, у ҳолда болажонлар билан «Қуён ва тулки» ўйинини ўйнаймиз.

(Ўйин давомида Қуёнчалар тулкидан қочиб, мусиқа садолари остида тезда арча атрофини айланадилар. Кейин секингина арча тагига ўтирадилар. Ўйин шу тариқа бир неча маротаба давом этади. Тулки ушлаган Қуёнчаларини арча зарлари билан боғлаб қўяди).

Бошловчи: Кўрдингми Тулкивой, болажонларимиз эпчил ва чаққон. Улар ҳар куни боғчада жисмоний тарбия билан шуғулланишади.

Тулкивой: Қойил, улар жуда тез чопар экан. Ҳаттоки Қуёнвой ҳам югуришда бу болалардан ортда қолиб кетса керак.

Бошловчи: Гапинг тўғри. Улар анча чаққон. Агар хоҳласанг, улар ҳаттоки рақс тушиб ҳам берадилар.

(Шундан сўнг болалар «Қуён» рақсини намойиш қиладилар. Бир оздан сўнг арча ортида болаларга кўринмай турган Айиқполвон хуррак тортади. Унинг овози жуда баланд эшитилади).

Бошловчи: Ие, хуррак тортаётган ким бўлди. Байрам куни ким ухляпти. Қани, бир кўрайлик-чи, у ким экан.

Болалар: Бу Айиқполвон *(ҳамма бир овоздан)*.

Бошловчи: Балакалла болажонлар, тўғри топдингиз. Келинг, у ҳолда биз Айиқполвонни секингина уйғотишга ҳаракат қилиб кўрамиз. Агар чўчитиб юборсак, унинг жаҳли чиқади.

Тулкивой: Шу ҳам муаммо бўлдимиз? Уни уйғотишнинг зўр йўлини биламан.

Бошловчи: Майли, у ҳолда сен бизга ёрдам берчи, уни қандай уйғотамиз?

Тулкивой: Уни фақатгина асал орқали уйғотсак бўлади.

Бошловчи: Ахир шу пайтда асални қаердан оламиз?

Тулкивой: Қорбобонинг совғаси ичидаги асал оғинини очиб, унинг ҳидини чиқарамиз. Айиқполвон уйғонгач, яна асални ўз жойига солиб қўямиз. Бунинг учун бизга болажонларимиз кўмаклашади.

(Болалар Айиқполвоннинг ёнига келиб асални ҳидлатдилар ва яна қайтиб ўз жойларига ўтириб оладилар. Шундан сўнг Айиқполвон ўрнидан туриб, мусиқа садолари остида бошловчининг олдига келади).

Бошловчи: Салом Айиқполвон, яхши келдингми?

Айиқполвон: Мени уйғотишга ким журъат қилди?

Бошловчи: Бугун байрам бўлса, сен эса ухлаб ётибсан. Ахир совгалардан қуруқ қоласан-ку.

Айиқполвон: Ҳа, номақбул иш бўлибди, унда мен байрамингизда қатнашиб, энг сара совғаларга эга бўламан. Қани, менинг ёрдамчиларим ёнимга тезда келинг-чи.

(Шундан сўнг болалар Т.Тошматов томонидан басталанган «Айиқполвонлар богчаси» қўшиғига рақс тушади).

Бошловчи: Жуда ажойиб, шундайми, Айиқполвон? Энди навбатни болажонларимизга берсак-да, улар ёд олган шеърларини ифодали қилиб айтиб беришса...

Айиқполвон: Бу жуда зўр-ку. Майли, эшитамиз.

Бола:

Юдузлар мисол

Чироқлар порлар.

Қувноқ даврага

Ҳаммани чорлар.

Бола:

Шаънингга дилдан
Қўшиқлар куйлаб,
Арчажон, сенга
Берамиз ўйнаб.

Бола:

Қор ёғар,
Қор ёғар.
Кўқдан ерга зар ёғар.
Атроф беғубор, тоза,
Қор маза,
Қор маза.

Бола:

Бир зўр ёғар лайлак қор,
Тўзғир мисли оппоқ пар.
Гўё шакар тўкилар,
Гоҳо кўқдан ун элар.

Бола:

Қиш фасли сахий роса,
Қор маза,
Қор маза.
Тарновларда сумалак,
Йўлақларда яхмалак.
Ният соф, олам тоза,
Қор маза,
Қор маза.

Бола:

Муз устида тойғаноқ
Ўйнагани кел, ўртоқ.
Қиш завқи қандай соз-а,
Қор маза,
Қор маза.

Тарбиячи: Раҳмат, болажонлар. Байрамимизнинг асосий қахрамонлари кўринмайди. Қани, уларни ҳам қарсақлар остида чақирсақ.

(Муסיқа садолари остида Қорбобо, Қорқиз ва чанани келтирган ҳолда Куёнвой кириб келади).

Қорбобо: Салом, болажонларим. Янги йил айёмингиз муборак бўлсин. Барчангизга омад, сиҳат-садоматлик тилайман.

Қорқиз: Сизларни қутлаш учун энг яхши совғаларни олиб келдик. Шартимиз шуки, байрамда фаол қатнашган, қўшиқ куйлаб, шеър айтган болалар совғалар билан тақдирланади.

Бошловчи: Ассалому алайкум, бобожон. Тадбиримизга хуш келибсиз. Болажонларимиз сизни ингиззорлик билан кутаётган эдилар. Келинг, ҳозир улар ижросида чиройли бир қўшиқ эшитсак.

(Шундан сўнг болажонлар Ф.Қодиров томонидан басталанган «Арча» қўшигини жамоа бўлиб куйлайдилар).

Қорбобо: Баракалла. Қўшиқни жуда чиройли қилиб ижро этибсизлар. Хоҳловчилар бўлса, шеър ҳам айтишлари мумкин. Энг яхши шеърларни мен совға билан тақдирлайман.

Бошловчи: Ҳа, албатта, бизнинг болажонлар жуда кўплаб шеърларни ёд олишган. Келинг, у ҳолда уларни эшитамиз.

Бола:

Ташқарида қиш,

Ям-яшил арча.

Дилларда баҳор,

Қувнайди барча.

Бола:

Янги йил сийлаб,

Келтирган омад.

Тўрда турибсан,

Ҳурматинг баланд.

Бола:

Роса безаниб,

Кетибсан бойиб.

Ўйинчоқларин

Гўзал, ажойиб.

Бола:

Қор ёғмоқда, марҳабо,

Ясаймиз биз қорбобо.

Жон кирғизиб қорқизга,

Деймиз: сен ҳам кир юзга.

Қорқиз: Шеърларни жуда чиройли ва ифодали қилиб айтиб бердилар. Қани менинг қор парчаларим? Улар қаерда?

(Шундан сўнг болажонлар «Қор ёғмоқда» қўшиғига қўлларидан зарлар билан рақс тушади).

Қорбобо: Раҳмат, болажонларим. Сизлар жуда ақлли экансиз, топқирлигингизни бир синовдан ўтказай-чи. Айтганча, йўл-йўлакай ўрмондан қор олиб келганман. Болажонлар билан қорбўрон ўйнаймиз, уларнинг чаққону эпчиллигини синаб кўраммиз.

(Барча эртак қаҳрамонлари ва болалар пахтадан ясалган қўлбола қорларни бир-бирига олиб, мусиқа садолари остида ўйин ўйнашади).

Бошловчи: Бобожон, болаларимиз сизнинг синовингиздан ўта олдими?

Қорбобо: Ҳа, албатта, улар ҳайрон қолдиришди. Энди болажонларимизга совғаларни улашсак.

Бошловчи: Жуда соз. Бобожон, биздан нима хизмат?

Қорбобо: Энди менга рухсат берсангиз, бошқа таълим муассасаларига ҳам бориб болажонларга совғаларни тарқатсам.

(Қорбобо ва Қорқиз мусиқа садолари остида чиқиб кетишади).

Тарбиячи: Шунинг билан кичик гуруҳ тарбияланувчилар билан тайёрлаган байрам эрталигимиз ўз ниҳоясига етди. Яна бир бор байрам муборак бўлсин.

(Болалар мусиқа садолари остида залдан чиқиб кетишади).

ҲОСИЛНИ ЙИҒИБ-ТЕРИНГ

*(Мактабгача таълим муассасаларининг
ўрта гуруҳ тарбияланувчилари учун)*

Зал байрамона безатилган. Тарбияланувчилар бир-бирининг қўлидан маҳкам ушлаганча жуфт-жуфт бўлиб Аваз Мансуровнинг «Куз» қўшиғи мусиқаси садолари остида кириб келадилар.

Бошловчи:

Олтин кузим,

Олтин кузим, олтин куз,

Таърифингга,

Мақтовингга излаб сўз,

Водийларни,

Воҳаларни кезаман,

Пахтазору,

Боғу роғлар безанган

Олам чирой

Бахш этдинг, бўз-кўрикқа,

Ясан-тусан

Ҳар ён – чиққан кўрикка.

Баҳор, ёзги

Меҳнатимга якунсан,

Олтин кузим,

Ҳам сахийсан, тўкинсан.

Ассалому алайкум, менинг болажонларим. Бугун ўлкамизда ўзгача кун, ўз сепини ёйиб олтин куз ки-

риб келди. Албатта, бу фаслда меҳнаткаш деҳқонларимиз йил бўйи қилган меҳнатларининг натижаси бўлмиш мева-сабзавотларни йиғиб териб олади. Бугунги ҳосил байрами кунлари эса болажонлар ёд олган шеър-қўшиқларини меҳмонларга тақдим этиш истагида тайёрланиб турибдилар. Келинг, энди уларни қарсақлар остида қарши олсак.

Бола:

Исмим –

Жаноб Саримсоқ...

Гапиргим йўқ

Кўп узоқ.

Бола:

Кувноқ-шодон

Пистаман.

Аскияга

Устаман.

Бола:

Ҳандалакман

Полизда,

Лекин қандман

Оғизда.

Яйраб ўсдим

Далада.

Тарбиячи: Раҳмат, болажонлар. Энди эса навбатни болалар ижросидаги чиройли қўшиққа берсак.

(Шундан сўнг болалар М.Икромова томонидан басталанган «Куз» қўшигини ижро этадилар).

Бошловчи: Болажонлар, бугунги байрам эрталигимизга бободоҳқон, полиздан келган сабзавотлар ва эртақ қаҳрамонлари келмоқчи эдилар. Негадир ҳаяллаб қолдилар. Тинчликмикин? Ёки уларникига меҳмон бўлиб борамизми, нима дейсиз, болажонлар?

Болалар: Майли (ҳамма биргаликда).

Бошловчи: Унда бу саёҳатимиз ўзгача бўлади. Бизга сеҳргарнинг ёрдами керак бўлади.

Бола: Ахир биз сеҳргарни қаердан топамиз? Унинг қаерда яшашини билмаймиз-ку?

(Шундан сўнг мусиқа садолари остида даврага Сичқонвой кириб келади. Ҳайрат билан безатилган сахнани томоша қила бошлайди. Тарбиячи ва болажонлар эса унинг ҳар бир ҳаракатини кузатиб туради).

Сичқонвой:

Деворларни емирамиз,

Чи-чи-чий.

Сандиқларни кемирамиз,

Чи-чи-чий.

Буғдойдарни ўмарамиз,

Чи-чи-чий.

Мушук учун семирамиз,

Чи-чи-чий.

Бошловчи: Ассалому алайкум, Сичқонвой. Давраамизга ҳуш келибсиз.

Сичқонвой: Салом. Мен тушунмаяпман, қаердаман. Негадир аввал бундай чиройли жойни кўрмаган эканман.

Бошловчи: Болажонларимиз бугун ҳосил байрамни нишонлашяпти. Аммо бизни байрамга таклиф қилган қаҳрамонларимиз жуда кеч қолишяпти. Уларни кутиб, байрамни яқунлаш ниятимиз йўқ. Болажонларимиз бу байрамни нишонлаш учун кўп тайёргарлик кўришган. Шунинг учун биз болажонлар билан йўлга отланаётгандик.

Сичқонвой: Ҳа, жуда зўр. Мен эса ўйнаб юриб бу ерга келиб қолибман. Айтганча, мен ҳам сизлар билан борсам бўладими? Балки бирор ёрдамим тегиб қолар.

Бошловчи: Сичқонвой, мабодо сен сеҳргарнинг қаерда яшашини билмайсанми? Агар билсанг, бизга ёрдам бергин.

Сичқонвой: Ҳа, биламан. Лекин уни чақириш қийин бўлса керак *(бир оз ўйлаб туриб)*.

Бошловчи: Нега бундай деяпсан? Сичқонвой, агар билсанг бизга айт. Ҳеч кимга лом-мим демай-миз. Тўғрими, болажонлар?

Болалар: Ҳа *(ҳамма бир овоздан)*.

Сичқонвой: Мен ўтган йили сеҳргарнинг ертўласидаги қавакда яшардим. Кунларнинг бирида меникига холам меҳмонга келганди. Холамини меҳмон қилиш учун сеҳргарнинг омборхонасидан пишлоқ ва мевалардан ўғирлаган эдим. Сеҳргар бундан хабар топиб, мени ва холамини мушугига ем қилмоқчи бўлганди. Бир куни мен сеҳргар ухлаб ётганида сеҳрли таёқчасини ўғирлаб, уйимга беркитиб қўйдим. Ўша кундан бери сеҳргар таёқчасисиз ҳеч қаёққа боролмай юрибди.

Бошловчи: Жуда ёмон бўлибди-ку. Сичқонвой, у ҳолда сен тезда сеҳргар ҳузурига бориб узр сўраб, таёқчасини бер. Зора бизга таёқчаси ёрдамида тезюрар мевали аравача ясаб берса.

Сичқонвой: Йўқ, мен унинг мушугидан қўрқаман. У мени еб қўйиши мумкин.

Бошловчи: У ҳолда тезда бориб сеҳрли таёқчани эшик тагига ташлаб келасан сеҳргар уни бари бир уйдан чиқа туриб олиб бизнинг байрамимизга етиб келади. Бизнинг байрам томошасига ўз ҳиссангни қўшмоқчи бўлсанг шу ишни қил, бизнинг болажонларимиз рақсга тушиб туради.

(Болалар «Шафтолим» қўшиғига рақсга тушишади. Муסיқа садолари тугаб бўлгач, ҳовлиқиб Сичқонвой кириб келади).

Бошловчи: Бунча ҳовлиқмасанг, Сичқонвой. Тинчликми?

Сичқонвой: Сиз айтгандай қилдим? Ҳадемай сеҳргар мушуги билан келиб қолади. Мен эса кетдим, далага бориб бободехқонни хабардор қиламан.

(Сичқонвой мусиқа садолари остида чиқиб кетади. Бир оз ўтиб эса сеҳргар мушуги билан кириб келади).

Болалар: Ассалому алайкум (ҳамма биргаликда).

Сеҳргар: Салом, менинг болажонларим ва тарбиячи опа. Соғ-омонмисизлар?

Бошловчи: Раҳмат. Жаноб сеҳргар, бугун муассасамизда байрам. Болажонларимиз байрамга атаб шеър-қўшиқлар ёд олишган. Аммо байрамга чақирилган қаҳрамонларимиз ҳали-ҳануз келишмади. Шу сабаб бугун байрам эрталигимизга бир оз ўзгартириш киритамиз. Яъни, байрамни полизда ўтказиш учун йўл олмоқчимиз. Бунинг учун сизнинг ёрдамингиз керак, жаноб сеҳргар.

Сеҳргар: Майли. Агар қўлимдан келса йўқ демайман.

Бошловчи: Полизга боришимиз учун бизга қандайдир ноанъанавий автоулов керак. Бу фақатгина сизнинг қўлингиздан келади.

Сеҳргар: Майли, фақат менинг бир шартим бор. Хотирам сал сушлашиб қолгани учун сеҳрли сўзлар ёдимдан кўтарилибди. Бунинг учун яхшигина қўшиқ тинглашим керак. Фақатгина болажонлар ижросида бўлсин.

Бошловчи: Хўп бўлади. У ҳолда навбатни болажонларимиз ижросидаги «Ёмғир ёғалоқ» қўшиғига берсак.

(Шундан сўнг болалар «Ёмғир ёғалоқ» қўшиғини ижро этишади).

Сеҳргар: Жуда ажойиб. Мен кутгандан-да чиройли куйлашди. Хотирам ҳам жонланди. Энди эса болажонлар менга турли сабзавоту меваларни келтиришса, сеҳрим ёрдамида улардан ажойиб аравача ясайман.

(Болалар турли мева-сабзавотларни келтиришади. Саҳнанинг ортида картондан ясалган, мевалар акс эттирилган поездчани тарбиячи олиб чиқади).

Бошловчи: Раҳмат, Сеҳргар. Биз энди йўлга отлансак ҳам бўлади. Бўлмаса, кетдик болажонлар. Сиз ҳам юринг биз билан, жаноб сеҳргар.

(Тарбиячи ва сеҳргар поезд вагонлари ёнида, болалар ичида турган ҳолда композитор Хуришида Ҳасанова томонидан басталанган «Богимиз – дўстлик боғи» қўшиғи мусиқа садолари остида бир марта айланадилар. Кейин эса ҳамма яна жойига туриб олади).

Бошловчи: Мана, манзилимизга ҳам етиб келдик. *(Шунда деҳқонбобо ва беш нафар турли хил мева шаклидаги кийимларни кийган болалар саватчаларда мева-сабзавотларни кўтарган ҳолда кутиб олишади).*

Болалар: Ассалому алайкум *(ҳамма бир овоздан).*

Деҳқонбобо: Келинг, қадрли болажонларим энди ёнингизга боришга отланаётган эдим, бирдан келаётганингиз ҳақида Сичқонвой хабар бериб қолди. Шунинг учун полиздаги барча мева-сабзавотлардан тайёрлаб қўйганман.

Бошловчи: Раҳмат, бобожон. Энди сиз учун тайёрлаб келган байрам эрталигимизни томоша қилсангиз.

Деҳқонбобо: Қани, у ҳолда томоша қиламиз...

Бола:

Попук баргли

Бошим бор.

Вазмингина

Тошим бор.

Думи узун

Редиска –

Менга

Кенжатой ука.

Бола:

Кеча-кундуз

Ухламай,

Мева тугдим

Гулламай.

Мевам ўзи

Гулчадир.

Тилло рангли

Кулчадир.

Дехқонбобо: Раҳмат, жуда ажойиб шеърлар экан, кўшиқларингиз ҳам борми?

Бошловчи: Шошилманг, болажонларимиз сиз айтаётган ҳамда сиз кутаётган лавҳаларимиз мавжуд.

(Дехқонбобо тарбиячи гапидан бир оз уялиб қўяди. Шундан сўнг қизлар иштирокида «Барглар рақси» кўшигига рақс ташкил қилинади).

Бошловчи: Раҳмат, энди болажонларимиз иштирокида бир ўйин ўйнасак. Ҳа, бобожон, бу ўйинни бирга ташкил этсак. Полизингизда ҳали-ҳануз терилмай қолиб кетган қандай мева-сабзавот бор. Мазкур ўйинда мана шу мева-сабзавотларни болалар иштирокида териб олсак бўлади.

Дехқонбобо: Жуда соз иш бўларди. Полизда сабзи ҳамда карам қолган. Уни Қовоқвой териб бераман деганди. Аммо ундан ҳали дарак йўқ. Агар иложи бўлса, уни дангасалиқдан қутқарсак. Болалар билан шу ўйинда иштирок этса. Менимча, жуда соз иш бўларди.

Бошловчи: Хўш, болалар, уни ҳам ўйинга қўшамизми?

Болалар: Ҳа (ҳамма бир овоздан).

(Болалар Қовоқвойни ухлаб ётган жойидан тургизишга ҳаракат қилишади. Аммо у ҳеч нима демай, ўзини эшитмаганга олиб ухлаб ётаверади. Шунда сеҳргар таёқчаси ёрдамида «лака, лака, тум» дея Қовоқвойни уйқудан уйғотади. Қовоқвой ўрnidан туриб, атрофни томоша қилган ҳолда бошловчини сўроққа туттади).

Қовоқвой: Вой, мен қаердаман? Сиз кимсиз? Ҳа, бобожон, сизни танидим.

Бошловчи: Салом, Қовоқвой! Мен сизни уйқудан уйғотишга роса ҳаракат қилдим. Аммо сен уйғонмадинг. Кейин сеҳргардан илтимос қилиб, сеҳрли сўзлар ёрдамида сени уйқудан уйғотдик.

Қовоқвой: Сизга нима керак ўзи, мени уйғотишдан мақсадингиз нима (*керилиб ва эркаланиб гапиради*).

Бошловчи: Биз ҳосил байрамини нишонлаш мақсадида келдик. Сени ҳам шу байрамда иштирок этишингни кўриш учун болалар ҳам деҳқонбобо келдилар. Болажонларимиз билан «Тез ол» ўйинини ўйнасанг, эвазига энг сара совғаларга эга бўласан.

Қовоқвой: Ҳа, майли. Совға берасизларми, мен ширинликларни жуда хуш кўраман.

(Шундан сўнг болалар «Тез ол» ўйинини ўйнашни бошлайдилар. Бунда болалар иштирокида полиздаги карам ва сабзи маҳсулотлари саватчаларга алоҳида-алоҳида, яъни карамни оқ, кўк саватга эса сабзини териб солишади. Бу жараён 15 сония давом этади).

Қовоқвой: Қойил. Болажонлар чиндан ҳам абжир ва чаққон экан. Мен мағлуб бўлдим. Энди мен ҳар куни мева-сабзавотларни тез теришни машқ қиламан.

Бошловчи: Ҳа, тўғри айтасиз. Болажонларимиз жисмонан соғлом ва ақлли.

Деҳқонбобо: Қизим, энди менинг полиздаги мева-сабзавотларим ҳам шеър ўқиб, рақс намойиш этишмоқчи.

Бошловчи: Жуда соз. Марҳамат, у ҳолда эшитамиз.

Бола:

Олтин тожли

Султонман.

Сомса, патир,

Ширмонман.

Бола:
Ўғитларга
Тўйдим мен.

Роса қорин
Қўйдим мен.

Бола:
Доналарим
Маржонча.

Бир бошим –
Нақ бир жомча.

Бола:
Обиноввот
Қовунман.

Битта тишлаб
Овун, ма.

Нега бўлдим
Мен номдор?

Чунки,
Чопоним гулдор.

Бошловчи: Раҳмат, энди болаларимиз ва полиз экинлари иштирокида рақс намойиш этилади.

(Болалар ва полиз экинлари «Ҳақа така» қўшигига рақс тушади).

Бошловчи: Шунинг билан бугунги байран эрталигимиз ўз ниҳоясига етди. Бобожон, сеҳргар, Сичқонвой, Қовоқвой сизларга катта раҳмат. Биз ҳам энди ортга қайтайлик.

Дехқонбобо: Сизларни кўриб жуда хурсанд бўлдим. Сизларга раҳмат. Мана бу сабзабот ва мевалар тўлдирилган сават сизларга совга. Уни тановул қилиб бақувват бўлиб юринг.

(Шундан сўнг болалар ва тарбиячи мусиқа садолари остида поездга чиқиб, юрган ҳолда сахнадан чиқиб кетишади. Кейин сахна атрофини бир марта айланиб, богчага етиб келишади).

Бошловчи: Мана, манзилимизга ҳам етиб келдик. Айтинг-чи, болажонлар, сизларга байрам эрталигимиз ёқдими?

Болалар: Ҳа (*ҳамма бир овоздан*).

Бошловчи: Шунинг билан бугунги байрам эрталигимиз ўз ниҳоясига етди. Хайр, саломат бўлинг!

(*Шундан сўнг болалар мусиқа садолари остида меҳмонлар билан хайрлашиб залдан чиқиб кетишади*).

МЕНИНГ ОЙИМ МЕҲРИБОН

*(Мактабгача таълим муассасаларининг
ўрта гуруҳ тарбияланувчилари учун)*

*Зал байрамона безатилган. Болалар қўлларида гуллар
билан С.Абрамова томонидан басталанган «Онажоним»
қўшиғи садолари остида кириб келишади.*

Бошловчи:

Хуш келибсиз, меҳмонлар,

Ўзбекнинг диёрига,

Халқимизнинг қучоғи –

Очиқ дўсту ёрига.

Меҳмон келса уйига

Ўртада нон ушалур,

Қадрдонлар пойига

Пойандозлар тўшалур.

Ҳей! Бир даврон сурайлик,

Жарангласин ҳар томон.

Қалбларнинг байрамидан

Ҳайратга тушсин жаҳон.

Ассалому алайкум, азиз ва меҳрибон онажонлар,
кадрли опа-сингиллар. Барчангизни байрам билан
қутлаймиз. Бизнинг жажжи болажонларимиз, яъни
келажагимиз эгаларига таълим-тарбия беришда
чарчаманг. Бугун болажонларимиз сизлар учун кичик
байрам эрталигини ташкил қилишди. Сизларни
шарафлаб шеър, қўшиқлар ёдлашди. Марҳамат, то-
моша қилинг ва мароқли ҳордиқ олинг.

Бола:

Саккизинчи март –

Энг улуг байрам.

Оналар учун

Энг қутлуғ байрам.

Бола:

Кимки Ватанга

Бўлса чин фарзанд,

Ҳамма онани

Қилар тенг иззат.

Бола:

Деймиз шарафлаб,

Умрингиз кулсин.

Бебаҳо айём

Муборак бўлсин!

(Шундан сўнг муסיқа садолари остида Зумрадой қўлида гул ва қутича билан кириб келади).

Бошловчи: Ассалому алайкум, Зумрадой.

Болалар: Ассалому алайкум.

Зумрадой: Ассалому алайкум, қадрли болажонлар ва меҳмонлар. Сизларни бугунги айём билан чин юракдан табриклаймиз. Ҳамиша бахтимизга соғ-саломат бўлинг. Бугун байрамни нишонлаётганлигингизни эшитиб елдек учиб келдим. Мен болажонлар билан бу байрамни жуда чиройли ва қувноқ ўтишида ўз ҳиссамни қўшиш ниятидаман.

Бошловчи: Раҳмат. Зумрадой, у ҳолда сен бу ерда дам олиб турсанг, болажонларимиз ўз онажонлари тўғрисида қўшиқ куйлаб беришса.

Зумрад: Жуда соз.

(Шундан сўнг болалар З.Қаюмова томонидан басталанган «Онажоним алла айтса» қўшигини ижро этадилар).

Бошловчи: Баракалла, болажонлар. Зумрадой, сенга ҳам ёқдимми?

Зумрадой: Ҳа, албатта, чиройли қўшиқ экан. Бугунги байрамнинг қизиқарли ўтиши учун мен ажойиб ўйин тайёрлаб қўйганман. Келинг, уни биргаликда ўйнаймиз.

Бошловчи: Майли...

(Шундан сўнг болажонлар «Ўз дўстингни табрикла» ўйинини ўйнашни бошлайдилар. Зумрадой қутичаси ичидан икки дона рангли лентачани олиб беради. Мазкур лентачалар қарама-қарши турган ўгил болалар қўлига тутқазилади. Болалар қўлидаги ленталарни қизларнинг сочига гул қилиб қадаб қўйишади. Қадаб бўлган бола табриклайман, деб ишни бажариб бўлганини маълум қилади. Ўйин шу тариқа давом этади).

Зумрадой: Қойил. Болажонларимиз жуда эпчил ва чаққон эканлар. Энди мен уларни рағбатлантираман (ҳар бир болага бир донадан гул беради).

Энди сиз бу гулларни онажону бувижонларингизга ҳадя қиласизлар.

Бошловчи: Раҳмат, Зумрадой. Бу ўйин жуда қизиқ ва ажойиб экан. Агар хоҳласанг болажонларимиз шеър ҳам айтиб беришлари мумкин.

Зумрадой: Яхши-ку, қани, у ҳолда тинглайлик-чи...

Бола:

Бахтимизга сиз

Гуддаин яшнанг.

Ер юзидаги

Оналар, яшанг!

Бошловчи: Баракалла. Болажонларимиз кўплаб шеърларни ёд олишган. Сен-чи, Зумрадой, бизга нимадир айтиб бера оласанми?

Зумрадой: Ҳа, албатта, мен фақат шеърларни билмайману, аммо сизларга ойим айтган аллани хиргойи қилиб беришим мумкин:

Юзлари оппоқ,

Кўзлари чақноқ,

Киприклари узун-у,
Уйқулари тарқоқ,
Алла-ё алла
Уйқуда кундуз,
Ухлар ой, юлдуз
Сен нечун ухламайсан,
Бедорсан ҳануз?
Алла-ё алла

Бошловчи: Жуда чиройли экан. Энди қизларимиз ижросида рақс томоша қилсак.

(Шундан сўнг қизлар «Қўғирчоғим, алла» қўшиғига рақс тушади. Шу пайт мусиқа садолари остида қўлида бир даста гул билан боғбон бобо кириб келади).

Болалар: Ассалому алайкум.

Бошловчи: Хуш келибсиз, боғбон бобо.

Боғбон бобо: Салом, болажонларим. Байрамингиз муборак, азиз аёллар. Мана шу гулларни атайлаб сизлар учун келтирдим.

(Шундан сўнг гуллар меҳмонларга тарқатилади. Болалар эса «Рангини топ» ўйинини ўйнашади).

Бошловчи: Раҳмат, бобожон. Байрамимизга қўшилинг, анча толиққан кўринасиз, келинг, мана бу ерга ўтириб олсангиз.

Боғбон бобо: Раҳмат, қизим.

(Шундан сўнг болалар М.Икромова томонидан басталанган «Баҳор гуллари» қўшиғини ижро этишади. Боғбон бобо ва Зумрадой болажонлар билан хайрлашиб, мусиқа садолари остида чиқиб кетади).

Бошловчи: Шунинг билан бугунги байрамимиз ҳам ўз ниҳоясига етди. Байрам барчамизга муборак бўлсин. Онажону бувижонларимиз ҳамиша соғомон бўлишсин.

(Болалар жуфт-жуфт бўлиб рақсга тушишади ва даврандан чиқиб кетишади).

ЛОЛА САЙЛИ

(Мактабгача таълим муассасаларининг
ўрта гуруҳ тарбияланувчилари учун)

Зал байрамона безатилган, болалар Хуршида Ҳасанова
томонидан басталанган «Наврўзим» қўшиғи мусиқа са-
долари остида кириб келадилар.

Бошловчи:

Кўқда бобо қуёшим хуррам,
Жаранглайди қўшиғим ҳардам.
Ҳавас қилар бутун ер куррам,
Ясангандир менинг хур ўлкам.
Бугун байрам, эҳ, бугун байрам.

Ассалому алайкум, қадрли болажонлар ҳамда
меҳмонлар. Мана, байрамни ҳам чиройли кайфи-
ятда кутиб олмоқдамиз. Қаранг, ҳаммаёқ ям-яшил
гулларга бурканган. Чунки баҳор келди. Атрофни ну-
рафшон этиб қуёш ўз нурларини сочмоқда. Яйловда
қўй-қўзилар севинчдан сакраб-сакраб, қувониб яйра-
моқда. Шундай экан, биз ҳам бугун таълим муассаса-
мизда байрамни кўтаринки кайфиятда нишонлашга
чоғландик.

Бола:

Баҳорда хуш ёққаним,
Гул-чечаклар таққаним,
Яйраб завқли боққаним,

Тенг кеча-кундузимсан,
Асилим – Наврӯзимсан.

Бола:

Дала-қирга моможон,
Биргалашиб борайлик.
Чучмӯмалар чиқибди,
Даста-даста терайлик.

(Болалар М.Икромова томонидан басталанган «Лола сайли» қўшигини ижро этишади).

Бошловчи: Раҳмат, болажонлар! Бу байрамда, айниқса, онажону бувижонларимиз томонидан тайёрланган кўксомса, кўкчучвараларни истеъмол қилиш билан бирга, баҳорнинг энг тансиқ таоми бўлмиш сумалаксиз тасаввур қилиш қийин, тўғрими, болажонлар?

Болалар: Ҳа (ҳамма бир овоздан).

(Шундан сўнг болажонлар М.Мирзаев томонидан басталанган «Баҳор вальси» қўшиги мусиқа садолари остида Наврӯзой ва Баҳорой қўлларида гуллар ва саватчаларга солинган турли хилдаги ноз-неъматлар билан кириб келишади).

Болалар: Ассалому алайкум.

Наврӯзой: Ассалому алайкум, менинг азиз болажонларим.

Баҳорой: Ассалому алайкум, қадрли меҳмонлар

Бошловчи: Келинг, азиз меҳмонлар. Хуш келибсиз, байрам эрталигимизга. Сизларни кутаётган эдик. Тўғрими, болажонлар?

Болалар: Ҳа (ҳамма биргаликда).

Наврӯзой: Биз бугун сизларни қутлаш ҳамда байрамни яхши кайфиятда ўтказиш учун ташриф буюрдик.

Баҳорой: Ҳа, тўғри айтдингиз. Болажонларнинг қай даражада ақли, зукко эканлиги яна бир бор ўз тасдиғини топиши истагидамиз.

Бошловчи: Болажонларимиз доим шай туришади.

Болалар: Биз тайёрмиз

Наврўзой: У ҳолда болажонларга бир неча шартларимиз бор. Улардан ўтсагина биз бу болажонларнинг кучли ва бақувват эканлигига ишонамиз.

Баҳорой: Ҳа, тўғри айтасиз, Наврўзой. Келинг, у ҳолда мен ўз шартимни айтсам ва ажойиб бир ўйин ўйнасак.

(Залга аввалдан парда ортига беркитиб қўйилган сандиқча олиб келинади. Шунда сандиқча ичидан уч нафар бола булут, ёмғир, шамол кўринишида кийинган ҳолда чиқиб келади. Мусиқа раҳбари эса қаҳрамонларнинг ҳаракатига монанд куйлар чалиб туради).

Баҳорой: Бу менинг ёрдамчиларим. Булар булут, ёмғир, шамол. Улар билан биргаликда шартларни бажарасиз, аммо шартни бажариш вақтида улар сизга халақит бериши мумкин.

(Шундан сўнг «Топган топалоқ» ўйини ўйналади. Унда болажонлар керакли жойдан белгиланган жойгача махсус рангли идишларда булут, ёмғир, шамол турган жойга идишларни элтиб, уларнинг қўлларига тутқазди. Олиб берилган махсус идиш ичида нима борлигини тахминан билиб айтади. Агарда унинг ичида нима борлигини топса, у голиб саналади. Махсус идишлар ранги ҳаворанг, кулранг, оқ бўлиши мумкин. Идишлар ичига сув, тупроқ ҳамда пахта солиб қўйилади. Болажонлар идишларни тезкорлик билан элтиб, хоҳлаган қаҳрамон қўлига олиб бориб бериши мумкин. Шундан сўнг унинг номини айтиб ичини очади. Тўғри топган бола рағбатлантирилади. Ўйин бир неча маротаба такрорланиши мумкин).

Баҳорой: Бу болалар жуда эпчил ҳамда топагон экан. Аммо менинг ёрдамчиларимни шу кунга қадар ҳеч ким енга олмаган эди. Қойил.

Бошловчи: Энди сиз болажонларимиз ақлли эканлигига амин бўлдингизми? Сизлар учун қўшиқ ижро этиб беришади.

(Шундан сўнг болалар С.Абрамова томонидан басталанган «Шамол» ва «Ёмғиржон» қўшиқларига рақс туншади).

Баҳорой: Раҳмат, менинг ёрдамчиларим ҳамда болажонлар.

(Баҳорой булут, ёмғир, шамолни муסיқа садолари остида ўз жойига жойлаштириб, сандиқни сахна ортига олиб бориб қўйишни тайинлайди).

Наврўзой: Баракалла, болажонлар. Энди навбат менга. Қани, бу болажонлар мен томондан берилган шартларда ҳам шундай фаол бўлишармикин.

Бошловчи: Наврўзой, албатта, болажонларимиз сизнинг шартларингизни аъло даражада бажаради.

Наврўзой: Қани, ёрдамчиларим тезда ёнимга келинглар-чи.

(Шундан сўнг муסיқа садолари остида Кун ва Тун кириб келади).

Наврўзой: Қадрли болажонлар, энди сизга таниш қаҳрамонларимиз иштирокида шартларни бажарасизлар. Қани, ким бошлайди?

(Шундан сўнг болалар «Рангидан топ» ўйинини ўйнашади. Ўйинда Кун ва Тун қўлида иккита халтача гуллар билан безатилган. Иккита сандиқча ичида турли хилдаги гуллар ҳамда оқ ва қора рангли пуфаклар яшириб қўйилган. Икки нафар бола оқ ва қора пуфакларни гуллар ичидан излаб топиб, Куннинг қўлидаги халтачага оқ пуфакни, Туннинг қўлидаги халтача ичига қора пуфакларни тезлик билан жойлаштириб боради. Берилган вазифаларни бажариб бўлган болалар разбатлантиради. Ўйин бир неча мартаба қайтарилади).

Наврўзой: Раҳмат, болажонлар. Жуда ақлли ва зукко экансизлар, баракалла. Энди мен олиб келган

тансиқ таом – сумалак ва ноз неъматлардан татиб кўринг.

(Шундан сўнг болалар М.Икромова томонидан басталанган «Наврўзим» кўшигини ижро этишади).

Бошловчи: Раҳмат, Наврўзой. Болажонларимиз сумалак ҳақида жуда кўп шеърлар ёд олишган, келинг, энди навбатни уларга берсак.

Наврўзой: Хўп бўлади-да.

Бола:

Оналару бувилар
Меҳри қайнар қозонда.
Барча севган сумалак
Тайёр бўлар азонда.

Бола:

Очилгаймиш бойчечак
Ялай дея сумалак.
Орзусига етажак
Кимки еса сумалак.

Баҳорой: Гуллар ҳақида ҳам шеърлар ёд олганмисиз?

Бола:

Ёниб турган чиннигул,
Ёқтиради ҳар кўнгил.
Сенга шайдо ҳар бир дил,
Чиннигул, чиннигул.

Бола:

Бинафшахон, бинафша,
Кулишларинг чиройли.
Боғимизда очилиб,
Туришларинг чиройли.

Баҳорой: Раҳмат, болажонлар. Бугун бу ерда сизлар билан бир даврада шундай гўзал байрамни нишонлаш насиб этди.

Наврўзой: Ҳа, тўғри айтасиз, бу болажонлар жудаям ақлли экан. Мени ҳамда ёрдамчиларимни хурсанд қилди. Энди бизга руҳсат берсангиз.

Бошловчи: Раҳмат, бугун бизни жуда хурсанд қилдингиз, келганингиз учун раҳмат.

(Шундан сўнг Баҳорой ва Наврўзой болалар билан хайрлашиб, муסיқа садолари остида чиқиб кетишади).

Бошловчи: Шунинг билан байрам эрталигимиз ўз ниҳоясига етди. Барчангизга яна бир бора байрам муборак бўлсин.

ОЛТИН ЎЛКАМ

*(Мактабгача таълим муассасаларининг
катта ва мактабга тайёрлов гуруҳлари
тарбияланувчилари учун)*

*Тарбияланувчилар бир-бирининг қўлидан маҳкам уш-
лаганча жуфт-жуфт бўлиб мусиқа садолари остида ки-
риб келадилар.*

Мусиқа зали байрамона безатилган. Тарбияланув-
чилар қўлларида турли хил гуллар билан Хуршида
Ҳасанованинг «Тошкентим» қўшиғи мусиқа садола-
ри остида залга кириб келадилар.

Бола:

Бугун диллар шодумон,

Юртнинг истиқлол тўйи.

Қувонамиз бегумон,

Таралар бахтнинг бўйи.

Кенг олиб даврамизни,

Чорлагаймиз биз сизни.

Юрт ишқида куй, ялла,

Биз айтамыз баралла.

Бошловчи:

Ассалому алайкум, ҳурматли меҳмонлар ва азиз
болажонлар! Азиз ва муқаддас айём – юртимизнинг
Мустақиллик тўйи ҳаммамизга муборак бўлсин. Бу
байрамни халқимиз зўр хурсандчилик билан кутиб
оляпти. Меҳнаткаш, бунёдкор халқимиз ўз меҳнат-

лари билан республикамизнинг гуллаб-яшнашида,
равнақ топишида ўз ҳиссасини қўшмоқда.

(Ҳамма ўрнидан туради. Ўзбекистон Республикасининг давлат мадҳияси янграйди).

Бола:

Ватан – обод макондир,

Эркин, озод замондир.

Элим омон-омондир,

Йўлим қуёш томондир.

Бола:

Мен олисга кетсам агар,

Кучоғинга қайтгим келар,

Соғинчларим тошиб кетар,

Дилда бандим сенсан, Ватан!

(Болалар ижросида Т.Азимов томонидан басталанган «Қўшигимиз авжида» қўшигини ижро этишади).

Бола:

Оқ, яшил ва ҳаворанг,

Оримиз – байроғимиз,

Бутун дунё билади,

Шуҳратимиз, шонимиз.

Бола:

Ўзбек ўғли бўламан,

Кичик бекман, тўраман.

Элим айтган ўланга,

Жўр бўламан, жўраман.

(Шундан сўнг болалар биргаликда қўлига байроқчаларни олган ҳолда Э.Тиличеванинг «Байроқчалар» қўшиғига ҳаракатли ўйинларни бажарган ҳолда рақс тушади. Бошловчи болаларга савол билан мурожаат этади. Сўнгра тарбиячи ватанимиз Мустақилликка эришганидан сўнг қўлга киритган ютуқлари акс эттирилган альбом тасвирларини изоҳлаб беради. Шундан пайт ҳумо қуши саҳнага кириб келиб, болажонлар билан саломлашади).

Бошловчи: Салом, ҳумо қуши! Даврамизга марҳабо. Мустақиллигимиз муборак бўлсин. Сени биз интиқиб кутдик. Болажонлар сен ҳақингда кўплаб маълумотларга эга.

Ҳумо қуши: Раҳмат сизларга. Байрам барчамизга бахт, омад олиб келсин. Юртимизнинг эртаси бўлган сиз, азиз болажонлар ўқиб, келажакда халқимизга керакли инсон бўлиб етишишингизга тилақдошман.

Бола: Ҳумо қуши – тинчлик, бахт-саодат тимсоли.

Ҳумо қуши: Жуда тўғри айтдинг. Мен тинчлик, бахт келтирувчи қушман.

Бошловчи: Жонажон Ватанимизни кўз қорачиғидай асрашимиз керак. Азиз болажонлар, ким билади, республикамизнинг расмий номланиши қандай?

Бола: Ўзбекистон – суверен демократик республика.

Бошловчи: Ўзбекистон Республикасининг пойтахти қайси шаҳар?

Бола: Пойтахтимиз – Тошкент шаҳри.

Бошловчи: Бизнинг қандай бойликларимиз бор?

Бола: Юртимиз нефть, газ, олтин, тошқўмир ва турли қимматбаҳо ер ости бойликларига эга.

Бошловчи: Раҳмат, болажонлар! Энди биз ҳумо қушини хурсанд қилиш мақсадида унга чиройли бир қўшиқни ҳадя қилсак.

(Шундан сўнг қизлар «Атлас кўйлак» қўшиғига рақс тушишади).

Бошловчи: Ватанимиз мустақилликка эришгандан сўнг моҳир спортчилар етишиб чиқиб, халқаро мусобақаларда қатнашиб, фахрли ўринларни қўлга киритдилар. Улар Ватанимизни, мустақил диёримизни дунёга танитишди. Шаҳарларимиз, кўчаларимиз, маҳаллаларимиз кундан-кунга яшнаб, обод бўляпти. Юртимизда байрамларни кенг нишонлаб келяпмиз. Буларнинг барчаси тинчлик нашидаси-

дир. Қани, болажонлар, ким бизларга Ватан ҳақида ҳикматли сўзларни айтиб беради?

Бола: «Булбул чаманни севар, одам – Ватанни».

Бола: «Ватани борнинг бахти бор, меҳнати борнинг – тахти».

Бола: «Ватан остонадан бошланади».

Бола: «Ватанинг тинч – сен тинч».

Бошловчи: Баракалла, болажонлар! Сизлар билимдон эканлигингизни яна бир бора намойиш қилдингиз. Ўйлаймизки, сиз келтирган маълумотларни ҳамма ўзи учун билиб олади.

(Шундан сўнг болажонлар бастакор М.Дадабоевнинг «Ўзбекистон мустақил» ёки «Истиқлол» қўшигини куйлайдилар. Сал ўтмай хумо қуши мусиқа садолари остида болажонлар билан хайрлашиб, даврани тарк этади).

Бола:

Мен ўзбекнинг қизиман,

Порлаган юлдузиман,

Насиб этса оламга,

Донғим кетар ҳар ёнга.

Балки бўларман олим,

Бўларман ё шифокор?

Шунда бутун жаҳонда

Дерлар бу кимнинг қизи?

Шунда дерман баралла,

Мен ўзбекнинг қизиман,

Порлаган юлдузиман.

Бола:

Таърифнинг баён этиб,

Ҳеч ҳам қўнглим тўлмайди.

Сенга қанча меҳнат қилсам,

Қарзим адо бўлмайди.

Бола:

Мустақил юртим сенинг,

Қай ютуғинг таърифлай?

Кўм-кўк боғинг, гўзал қасринг
Дунёга кўз-кўз этай.

Бошловчи: Азиз болажонлар ва хурматли меҳмонлар, мустақилликнинг шонли байрами, қутлуғ тўйи ҳаммангизга муборак бўлсин! Сизлар Ўзбекистоннинг эртанги ёруғ кунисиз, унинг эгаларисиз. Она-Ватанимиз билан фахрланишимиз, ғурурланишимиз, унинг ҳар қаричини муқаддас билиб, кўз қорачиғидек асрамоғимиз керак, Ватанимизни доимо севиб, ардоқлайлик. Шунинг билан бугунги байрам эрталигимиз ўз ниҳоясига етди. Хайр, саломат бўлинг.

(Болажонлар мусиқа садолари остида залдан чиқиб кетишади).

САЛОМ СЕНГА, ОЛТИН КУЗ

(Мактабгача таълим муассасаларининг
мактабга тайёрлов ва катта гуруҳ
тарбияланувчилари учун)

Зал байрамона безатилган, тарбияланувчилар бир-бирининг қўлидан маҳкам ушлаганча жуфт-жуфт бўлиб композитор А.Мансуровнинг «Куз» қўшиғи мусиқа садолари остида кириб келадилар.

Бошловчи: Ассалому алайкум, менинг жажжи болажонларим. Мана, залимиз байрамона безатилган. Олтин кузни шарафлаб байрам ўтказишни режа қилдик. Бугунги тантанада барчангизни соғомон кўриб турганимдан бағоят хурсандман. Мана шу кунларда бободехқонларимиз даладаги ҳосилни йиғиб, дастурхонларимизни ноз-неъматлар билан бойитишга астойдил бел боғлаганлар. Шу сабаб ҳам биз бу кунни ҳар йили байрам қиламиз. Заҳматкаш бободехқонларимизнинг шаънига илиқ сўзларни айтамиз. Келинг, навбатни болажонларимизга берсак-да, улардан чиройли шеърларни эшитсак.

Бола:

Етиб келди жавҳар куз,
Сандиқ очди гавҳар куз,
Боғларин саховати
Сочилди ноз-неъмاتي

Бола:

Олтин кузим, олтин куз,

Хуш келибсан ўлкамга.

Бахт қуёши чарақлаб,

Офтоб чиқди ўлкамга.

Бошловчи: Раҳмат. Энди навбатни болалар ижросидаги композитор С.Абрамова томонидан басталанган «Куз» мусиқасини тингласак.

(Саҳнага мусиқа садолари остида Помидор кириб келиб, бошловчига муҳим хабарни етказди).

Помидор: Ассалому алайкум, бошловчи опа. Бугун байрамга Кузой келолмайди. Бошимизга оғир кулфат тушди. Полиз экинлари ҳамда Кузой билан йўлга чиқаётганимизда унинг ёпинчиғи йўқолиб қолди.

Бошловчи: Ие, энди нима бўлади? Хўш, болажонлар, қандай чора кўрамиз? Унинг ёпинчигини топишга ёрдам берамизми?

Болалар: Ҳа (ҳамма биргаликда).

Помидор: Агар биз Кузойнинг ёпинчиғини топмасак, барча полиз экинлари сўлиб, қуриб қолади. Кейин эса одамлар нима ейди. Ахир ҳар қандай овқат ҳам полиз экини билан бўлади-ку. Бундан ташқари, ҳосил байрами ҳам бўлмайди. Ҳаттоки фасллар ҳам ўзгариши мумкин. Шунинг учун биз Кузойни ҳамда полиз экинларини асраб қолишимиз зарур.

Бошловчи: Хўш, уларни ким қутқара олиши мумкин *(бошловчи болаларга ва томошабинларга юзланади).*

Помидор: Ҳа, айтганча, бу томондан бизга ким кўмак бера олади-я?.. Аввал уни ким уюштирганини билиб олишимиз керак *(бир оз ўйланиб туриб).* Менимча, Қорақўнғиз хоним ва унинг ёрдамчилари ака-ука Ўргимчаклар биргаликда бу ишни уюштирганлар. Уларга қарши нимадир қилиш керак, ахир. Менимча, бунда бизга болажонларнинг ёрдами тегади.

Бошловчи: У ҳолда биз тайёрмиз. Хўш, ишни ни-
мадан бошлаймиз, Помидор?

Помидор: Ҳадемай бу ерга ака-ука Ўргимчаклар
куз сандигини қидириб келишади. Бу сандиқни мана
бу ерга беркитиб қўямиз. Агар улар сўраб келишса,
ҳеч нарсадан беҳабар тураверамиз. Жуда сўраб қўй-
маса, Бодринг хонимда дея уни лақиллатамиз, ке-
лишдикми...

Бошловчи: У ҳолда биз бошқаларда шубҳа уйғот-
маслик учун байрамни давом эттираверамиз.

Помидор: Албатта шундай қилиш керак.

(Шундан сўнг болалар композитор Н.Норхўжаев то-
монидан басталанган «Типратикан» кўшиғига рақс ту-
шади).

Бошловчи: Раҳмат. Жуда чиройли рақс бўлибди.
Болажонлар, келинг, байрамимизни кўтаринки кай-
фиятда давом эттириб, навбатни болажонлар тайёр-
лаб келган шеърларга берсак.

Бола:

Билиб қўйгин,

Укажон,

Мана, биз-да

Бақлажон!

Мени қишга

Тузлашиб,

Ейишади

Сизлашиб.

Бола:

Ҳар доначам

Бир аскар.

Бир қалъада

Минг лашкар.

Улар ётар

Панада –

Оқ пардали

Хонада.

Бола:

Мушуксан деб

Шоштирма,

Мен ҳақиқий

Мошдирман.

Гоҳи тошман,

Гоҳи ош.

Қадрдоним –

Сув, қуёш.

Бола:

Гоҳ ухлайман

Тўрвада,

Гоҳ пишаман

Шўрвада.

Қовурмада

Қайнайман.

Маставада

Ўйнайман.

Лағмонда ҳам

Мен борман.

Бошловчи: Баракалла, болажонлар! Жуда чиройли ва ифодали қилиб айтиб бердингиз.

(Шу пайт мусиқа садолари остида ака-ука Ўргимчаклар кириб келади).

Ўргимчак (ака): Салом сизларга, нима гап, нима тўполон? Хўш, байрам қандай ўтяпти?

Ўргимчак (ука): Ҳа, сен ҳам шу ердამисан, қипқизил ширинтойим (юзидан чимчилаб) бир тишлаб олай, қорним жуда очди.

(Шунда Помидор қаршилик билдиради).

Помидор: Қоч, халақит берма.

Ўргимчак (ака): Ҳали ҳам шу ердამисан, полиздаги ака-укаларингдан хабар олсанг бўларди. Балки улар аллақачон сўлиб улгургандир.

Ўргимчак (ука): Ҳа, ҳа, тўғри. Яхшиси полизга шошил.

Ўргимчак (ака): Сизлар ўзи қандай байрамни нишонляяпсизлар? Мабодо бу ҳосил байрами эмасми? Агар шундай бўлса, у ҳолда билиб қўйинг, тантанана Кузой келмайди.

Ўргимчак (ука): Бечора Кузой... Ҳойнаҳой у полиздаги мева-сабзавотлар билан бирга аллақачон сулиб улгургандир.

Ўргимчак (ака): Яқинда бизнинг саройда ҳам байрам бўлади

Ўргимчак (ука): Тўппа-тўғри, Кузойнинг ёпинчигини кийғасак қўнғиз хонимга кийим тўқишни бошлаймиз.

Ўргимчак (ака): Айтганча, ёдимиздан кўтарилмасин-а. Қўнғиз хонимнинг жаҳли чиқмасидан, тезда куз сандигини қидириб топишимиз керак.

Ўргимчак (ука): Мабодо билмайсанми, Помидор, бу сандиқни қаердан топсак бўлади?

Помидор: Хабарим йўқ, билмайман (*қўрслик билан гапиради*).

Ўргимчак (ака): Агар бизга сандиқни топишга ёрдам берсанг, сен ва оила аъзоларингни ўз сафимизга қўшиб оламиз. Кейин эса ҳеч қандай муаммо қолмайди. Яна яшашда давом этаверасан.

Ўргимчак (ука): Агар йўқ десанг, сенинг бошингга ҳам дўстларингники сингари кулфат ёғилади.

Бошловчи: Келинг, яхшиси Кузойга ёрдам берамиз. Помидор ва ака-ука Ўргимчаклар, яхшиси, масалани ҳамжиҳатликда ҳал қилиб олсак.

(*Шу пайт бошловчи ака-ука Ўргимчакларни бир оз байрамда ушлаб туриб, кейин ухлатиш пайида бўлади*).

Ўргимчак (ака): Бизга нима таклиф қилмоқчисиз?

Ўргимчак (ука): Ҳа, айтинг! Нима демоқчисиз?

Бошловчи: Сизга байрамни биз билан ўтказишни таклиф қилмоқчимиз. Агар болажонларимиз билан ўйин ўйнасақ, сизлар ғолиб бўлсангиз, сандиқни топишга кўмаклашамиз.

Ўргимчак (ака): Майли, келишдик (бир оз ўйлаб туриб).

Ўргимчак (ука): Хўш, ўйин шартига кўра биз нима қилишимиз керак?

(Ака-ука Ўргимчаклар болалар билан бирга кўзларини юмган ҳолда «Мазасидан топ» ўйинини ўйнашади. Бу вазиятдан фойдаланган Помидор эса ака-ука Ўргимчаклар халтасидаги Кузойнинг ёпинчигини бошқасига алмаштириб қўяди. Ўзи эса саҳнадан чиқиб, Кузойнинг ёпинчигини олиб кетади).

Ўргимчак (ака): Жудаям мазали экан.

Ўргимчак (ука): Менинг қорним тўйганигами, бир оз мизғиб олгим келяпти.

(Бир чеккада ўтирган ҳолда хуррак отиб ухлаб қолишади).

Бошловчи: Болажонлар, Помидор ҳам Кузойнинг ёпинчигини олиб кетди. Энди барча полиз экинларининг ҳаётини қутқариб қолади. Ҳозир Кузойнинг ўзи ҳам келиб қолса керак.

(Шундан сўнг мусиқа садолари остида Кузой ва полиз экинлари – Помидор, Бодринг, Сабзи, Картошка кириб келади).

Болалар: Ассалому алайкум (ҳамма болалар бир овоздан айтади).

(Шу пайт ака-ука Ўргимчаклар шовқиндан чўчиб ўйгониб кетадилар).

Бошловчи: Саломатмисан, Кузой!

Кузой: Салом, болажонлар ва меҳмонлар! Бугун айём баҳона сизларни кўриб турганимдан хурсандман.

Бошловчи: Бугун сени жуда ўйлаб, болажонларимиз билан бу байрамни сенсиз ўтказишга ҳаракат

қилдик. Помидор билан биз қўлдан келгунга қадар ёрдам беришга ҳаракат қилдик.

Кузой: Ҳа, айтганча, Помидор бўлиб ўтган барча ишлардан хабардор қилди. Энди мана бу зараркунандалар билан шуғуллансак мақсадга мувофиқ бўларди.

Ўргимчак (ака): Мен эмас бу.

Ўргимчак (ука): Йўқ, сен бошладинг.

Ўргимчак (ака): Сен, Қўнғиз хоним.

Ўргимчак (ука): Йўқ, сен у билан бирга бошладинг.

Кузой: Бўлди, бас! Бизларни нобуд қилмоқчи бўлдингиз. Сиз мени ёпинчиғимни олиб, биз ёрдам берамиз, дея алдаб кетдингиз. Ҳаттоки болаларни менинг келмаслигимга ишонтирдингиз. Бу нима қилганингиз, сизларни қандай жазоласам экан-а...

Ўргимчак (ака): Бизни Қўнғиз алдади. У: «Малика бўлсам сизларни ҳимоя қиламан. Ҳаттоки болалар сизларсиз байрамни ўтказишга журъат қила олмайди», – дея ишонтирди. Бизни кечиринг. Бошқа қайтарилмайди

Ўргимчак (ука): Кечиринг, нима десангиз ҳам барчасига розимиз.

Кузой: Мен сизларни болалар қўлига топширмам, улар сизга жазо тайинлайди.

Ўргимчак (ака): Кечиринг, болажонлар.

Ўргимчак (ука): Кечиринг, ҳаммасига Қўнғиз хоним айбдор.

Бошловчи: Бугун байрам, болажонлар, келинг, барчасини ортга ташлаб, байрамнинг бадиий қисмини бошласак.

Болалар: Ҳа (ҳамма бир овоздан).

Бошловчи: У ҳолда жуда соз. Кузой, бугун болажонларимиз байрамга тайёрлаб келган шеър, қўшиқ, рақсларини тингласак.

Кузой: Марҳамат.

Бола:

Ерга чуқур

Ботсам мен,

Беркинволиб

Ётсам мен,

Излаб топди

Ошпазлар,

Мени чопди

Ошпазлар.

Йиғламадим,

Полвонман...

Лекин жуда

Ҳайронман:

Ошпазларнинг

Ўзлари

Нега ёшлар

Кўзларин?

Бошловчи: Баракалла болажонлар, энди эса навбатни Кузой тайёрлаб келган ажойиб рақсга берсак.

(Шундан сўнг қизлар Кузой иштирокида «Баргчалар» қўшиғига рақс тушади).

Бошловчи: Жуда ажойиб.

Бола:

Ҳандалакман

Полизда,

Лекин қандман

Оғизда.

Яйраб ўсдим

Далада.

Офтоб чиқса,

Ялла-да.

Бола:

Лақабим –

Гўштқалампир.

Эккан мени
Бир кампир.
Бордир
Эски касалим –
Пачавароқ
Асабим.

Бола:

Ичинг тўла
Сув, дема.
Хоҳламасанг,
Бор, ема!
Қондошман-а
Бананга,
Киви –
Хорижлик янгам.

Пайти келса,
Тортар жон –
Менга
Ҳазрат Бақлажон...

Хуллас,
Кўпдир уруғим.

Шу боис

Зўр доврўғим.

(Ўғил болалар «Тумор» қўшиғига рақс тушади).

Кузой: Раҳмат, болажонлар. Мен ҳали кўп байрамларга боришим зарур. Сизларни бугунги байрам билан табриклайман. Уйингизга тинчлик ва сизга саломатлик тилайман. Бу мендан сизларга совға. Полиз маҳсулотларини еб, ақлан ва жисмонан соғлом бўлиб юринг.

Болалар: Хайр *(ҳамма бир овоздан).*

Бола:

Тўс-тўполон

Бозорда,

Ёки

Бирор гузарда –

Учраб қолган

Онимда,

Ўтиб кетма

Ёнимдан.

Кўрганмисан

Кинони –

Машхур

«Чиполлино»ни?

Ўша ерда

Мен ҳам бор.

Номим

«Синьор Помидор».

Бола:

Икки юзим

Буришқоқ.

Дема мени

Уришқоқ.

Ишга солиб

Ақлимни,

Сездирмайман

Жаҳлимни.

Бола:

Исмим –

Кади-ошқовоқ!

Осилтириб

Қош-қовоқ,

Барг остида

Ётаман,

Томга

Палак отаман.

Бола:

Экилганман

Кеч кузда.

Баҳор ҳам

Келди тезда.
 Куёш
 Шамдек милтирар.
 Бойчечаклар
 Дилдирар.
 Менга совуқ
 Қилмас қор,
 Қават-қават
 Тўним бор.

Бошловчи: Раҳмат! Шунинг билан бугунги байрам эрталигимиз ўз ниҳоясига етди. Барчангизга сиҳат-саломатлик, тинчлик-хотиржамлик тилайман. Юртимиз тинч, дастурхонимиз тўкин-сочин бўлсин.

ОФТОБИМСИЗ, ОНАЖОНИМ

(Мактабгача таълим муассасаларининг катта ва ўрта гуруҳ, тарбияланувчилари учун)

Боғча зали кўклам нафасини эслатувчи гуллар билан безатилган. Тарбияланувчилар қўлларида турли хил гуллар билан Дилором Омонуллаеванинг «Бувижон» қўшиғи муסיқаси остида залга кириб келадилар ва ўз жойларини эгаллайдилар.

Бошловчи: Ассалому алайкум, азиз онажонлар, опа-сингиллар, ҳамкасблар, азиз болажонлар! Йилимиз тақвимида турли шодиёна саналар кўп. Аммо бу байрамнинг улар орасида ўрни ўзгача. Унинг уйғониш ва яшариш фаслида нишонланиши ҳам бежиз эмас. Гўзал диёримизга барчамиз соғиниб кутган баҳор нафаси кириб келаётган мана шу нурафшон кунларда сизларни байрам билан самимий қутлаймиз. Сизларга энг эзгу тилакларимизни изҳор этишдан бахтиёрмиз.

Бола: Дўстлар, бугун ҳаммамиз учун қадрли ва меҳрибон онажону бувижонларимизнинг байрами.

Бола:

Сўзлари бол, дурдона,

Меҳнатда энг мардона,

Олам ичра ягона,

Сизсиз, эй азиз ОНА!

Бошловчи: Болалар, биласизми, биз нима учун айнан оналар байрамини баҳор фаслида нишонлаймиз? Чунки бу фаслда борлиқ гўзал, мафтункор ва латофатли бўлади. Айниқса, ўзининг иссиқ тафти билан бизнинг кўнглимизни ёритувчи Офтоб ва Она сўзлари нақадар бир-бирига боғлиқ-а, қаранг?! Дунёдаги энг меҳрибон, биз учун қадрли бўлган онажонимиз, ахир сизни қандай яхши кўрмай бўлади?!

Бола:

Сўзимнинг гавҳар дури,

Оиламиз ғурури,

Икки кўзимнинг нури —

Меҳрибон онажоним.

Бола:

Қор, ёмғирда соябон,

Аτροφимизда гирён,

Дунёда азиз инсон,

Меҳрибон онажоним.

Бола:

Дилбар дейман онажон,

Мунис дейман онажон.

Бахт қўлида порлаган,

Юлдуз дейман онажон.

(Болалар қўлларидаги гулларни байрамга йиғилган онажону бувижонларига берадилар ва Надим Норхўжаевнинг «Гул терди гуллар» қўшигини ижро этишади).

Бола: Куёш нурларидек иссиқ кафтингиз.

Бола: Худди юлдуз каби чақнар юзингиз.

Бола: Гўё осмон каби чексиз бағрингиз.

Бола: Онажоним менинг, яғонамдирсиз.

Бошловчи: Қишнинг совуқ кунлари ортда қолиб, оналар байрамида сахий заминимиз бағридан майсалар униб чиқди. Борлиқ яна жонланяпти, қандай ажойиб-а!

(Шундан сўнг қизлар гуллар шаклидаги кийимларда «Боз ичида гул очилибди» қўшиғига рақс тушади).

Бошловчи: Болалар, бутун байрамимизга меҳмонлар ташриф буюришган. Улар сизларни байрам билан қутлаш истагида.

(Шундан сўнг Бойчечак ва Баҳорой пайдо бўлади).

Бойчечак: Салом, менинг қадрдонларим!

Баҳорой: Саломатмисиз, ширинтойларим!

Бойчечак: Қандай чиройли байрам-а, айниқса, буларнинг кийиб олган кийимларини айтмайсизми?!

Баҳорой: Менимча, бу ерга йиғилган болаларнинг ҳаммаси онасини жуда яхши кўришади, тўғрими?

(Болалар бир овоздан «ҳа» деб жавоб қайтаришади)

Бойчечак: Баракалла, ундай бўлса, келинг, бутун сизлар билан қувноқ ўйин ўйнаймиз.

Баҳорой: Биз топишмоқ айтамыз, сизлар эса уни топасизлар, бўладими?

(Болалар бир овоздан «ҳа» деб жавоб қайтаришади)

Баҳорой:

У бўлади ёнғоқли,

Мураббо ва қаймоқли.

Шоколадли, пушти оқ,

Муздеккина..?

(Болалар бир овоздан «музқаймоқ» деб жавоб қайтаришади).

Бойчечак: Қойил, тўғри топдингиз. Энди менинг топишмоғимни тингланг:

Гуллари майда-майда,

Бўёғи сиёҳ рангда.

Соғинтириб хуш атрин,

Очилади..?

(Болалардан бири «Настарин» деб айтади).

Бошловчи: Баҳорой ва Бойчечак, болажонларимиз топишмоқларингизга мос қўшиқларни ҳам ижро эта оладилар, эшитиб кўрасизларми?

Баҳорой ва Бойчечак: Биз жудаям хурсанд бўламиз. (Болалар қўлларидаги гулларни ушлаган ҳолда «Настарин» қўшигини куйлайдилар. Шундан сўнг энг чиройли гулдаста яшаш ўйини бошланади. Ўйин тугагач, ўғил болалар рақс тушади).

Бошловчи: Болажонларимиз ақлли эканми? Улар сизларни жуда яхши кўришади, шунинг учун сизга атаб шеър ҳам ёд олишган.

Бойчечак: Ие, қандай яхши, у ҳолда тинглаймиз.

Бола:

Тун-кун нурга интилдинг,
Қиш қаҳрин ташлаб келдинг.

Дилларда қадринг баланд
Баҳорни бошлаб келдинг.

Бола:

Бойчечагим, Бойчечак,
Кулиб чиққан ой чечак.
Баҳорда қир-даламга,
Қўшасан ой чечак

Баҳорой: Раҳмат сизларга, менинг жажжи болажонларим. Сизларнинг байрамингизга ташриф буюрганимдан шодман. Мени соғингансиз, энди сизлар билан бирга бўламан.

Бошловчи: Ҳозир онажонларимизни байрам билан қутлаш учун тарбияланувчиларимиз М.Икромова томонидан басталанган «Ая-аяжон» қўшигини ижро этиб бериш истагида, марҳамат, томоша қилинг.

Баҳорой: Раҳмат, баракалла, болажонлар! Ҳамма бувижонисини жуда яхши кўрса керак-а! У ҳолда бувижонингиз ҳақида менга ўзингиз ёд олган шеърлардан айтиб берасизлар...

Бола:

Оламда энг меҳрибон,
Сизсиз, азиз бувижон.
Эркалайсиз ҳар қачон,
Меҳрибоним яхшисиз.

Бола:

Офтобдайин бағрингиз,
Жозибали меҳрингиз.
Борми бирор сеҳрингиз,
Бувижоним яхшисиз

Бошловчи: Баракалла болажонлар, ҳа, айтганча, барчангизга онажону бувижонларингиз алла айтиб беришган бўлса керак, келинг, энди бугун қизларимиз ижросида Д.Омонуллаева томонидан басталанган «Алла» кўшиғини биргаликда тингласак.

Бойчечак ва Баҳорой: Раҳмат сизларга, болажонлар! Бугун байрам баҳона сизларнинг топқирлигингизни, моҳирлигингизни ва зеҳнингизни синовдан ўтказдик. Тўғриси, қойил қолдик. Айниқса, сизлар ижро этган куй-қўшиқлар дилимизни чароғон этди. Энди эса биз кетдик, сизлар сингари бошқа болажонлар уюштираётган байрамларга ҳам таклиф этилганмиз. Хайр, саломат бўлинг!

(Муסיқа садолари остида Бойчечак ва Баҳорой чиқиб кетади).

Бошловчи: Азиз меҳмонлар, шунинг билан бугунги, онажонларга аталган байрам эрталигимиз ўз ниҳоясига етди. Ҳеч қачон юзингизни табассум, қалбингизни меҳр-муҳаббат тарк этмасин.

(Болалар шўх муסיқа садолари остида залдан қўл ушлашиб, меҳмонларга таъзим қилиб чиқиб кетадилар).

НАВРҮЗИМ – ШҮҲ СОЗИМ

*(Мактабгача таълим муассасаларининг
мактабга тайёрлов ва катта гуруҳ
тарбияланувчилари учун)*

Богча зали кўклам нафасини эслатувчи гуллар билан безатилган. Тарбияланувчилар қўлларида турли хил гуллар билан Хуришида Ҳасанованинг «Наврӯз» қўшиғи сандолари остида залга кириб келадилар ва доира шаклида туришади.

Бошловчи:

Ассалом, юзлари ёруғ Наврӯзим!

Ассалом, тонг каби порлоқ Наврӯзим!

Ассалом, юртимнинг ўғил-қизлари!

Ассалом, эртанинг ёруғ юзлари!

Ассалому алайкум азиз меҳмонлар, хурматли тарбиячилар, кичкинтой дўстлар! Барчангизга яшариш ва янгиланиш айёми бўлган Наврӯзи олам муборак бўлсин!

Бола:

Наврӯз келди кулиб-кулиб,

Боғу далам гулга тўлиб.

Қушлар сайрар жуфт-жуфт бўлиб,

Наврӯзим – ўз сўзим.

Бола:

Боғ эмас дала-тоғда,

Майса яшнаган чоғда.

Қушлар сайрар бутоқда
Севиқли Наврӯз келди!

Бола:

Долалар алвон-алвон,
Сумалак берар дармон
Сумалак етмай қолган,
Бир умр қилар армон.

Бола:

Баҳор бизга ёқади,
Ариқ тўлиб оқади.
Гулзордаги ғунчалар,
Юлдуз бўлиб боқади.

Бола:

Бутун олам чиройли,
Гул, ғунчалар туфайли.
Келинг, гуллар тагини,
Чопиб, тозалаб қўяйлик.

(Болалар қўлларидаги гулларни ушлаган ҳолда «Баҳор гуллари» қўшигини куйлайдилар. Ҳамма болалар жой-жойига ўтиришади. Залда 6-8 нафар қизалоқ ерда тебранганча ўтиради. Барча болалар «Ширин-ширин» қўшигига рақс тушади).

Бошловчи: Болалар, биласизми, биз нима учун айнан Наврӯз байрамини баҳор фаслида нишонлаймиз? Чунки бу фаслда борлиқ гўзал, мафтункор ва латофатли бўлади. Айниқса, ўзининг иссиқ тафти билан бизнинг кўнглимизни ёритувчи Офтоб ва Наврӯз сўзлари нақадар бир-бирига боғлиқ-а, қаранг?!

Бола:

Чаманзор – боғ, баҳорнинг
Кўзларига ўхшайди.
Шилдираган зилол сув
Сўзларига ўхшайди.

Бола:

Баҳор тонги кўтариб бош,

Мўралайди аста куёш.

Сўнг жилмайиб отар хандон,

Яшнаб кетар нурдан ҳар ён.

Бошловчи: Қишнинг совуқ кунлари ортда қолиб, Наврўз байрамида сахий заминимиз бағридан майсалар униб чиқди. Борлиқ яна жонланяпти, қандай ажойиб-а!

(Шундан сўнг қизлар гуллар шаклидаги кийимларда «Камалак» қўшиғига рақс тушади).

Бошловчи: Болалар, бугун байрамимизга меҳмонлар ташриф буюришган. Улар сизларни айём билан қутлаш истагида.

(Шундан кейин Қуёшбобо ва Баҳорой пайдо бўлади).

Қуёшбобо: Салом, менинг дилбандларим! Энди мен нурларимни борлиққа таратиб, кўнгилларни илитмоқ учун келдим.

Баҳорой:

Мен баҳорман, баҳорман,

Қалби тоза наҳорман.

Мен-ла Наврўз келади,

Олам нурга тўлади.

Наврўз келар – йил боши,

Сумалак – баҳор оши.

Дехқонни кўзгатаман,

Оламни уйғотаман!

Бошловчи: Ассалому алайкум, Қуёшбобо ва Баҳорой. Давраимизга марҳабо. Бугун Наврўз айёми. Сизларни давраимизда кўриб, жуда ҳам хурсанд бўлдик. Болажонларимиз эса сизларни мадҳ этиб, қўшиқ ва шеърлар ёд олишган.

(Шу пайт қаердандир йиғи овози эшитилади. Буни эшитган меҳмонлар ажабланишади).

Қуёшбобо: Ие, бу кимнинг овози бўлди!

Баҳорой: Ахир, шундай чиройли байрамда ким кўз ёш тўкяпти?

(Йиги овози эшитилаётган томонга бошловчи юзланиб, болаларни ёрдамга чақиради).

Бошловчи: Вой, бу сенмидинг, ахир биз сени роса кутдик-ку, ким сени бу ҳолга солди, Бойчечак?!

Бойчечак: Биласизми, мен байрамга кетаётганимда ўрмонда Аямажуз қаршимдан чиқди-да, менинг уст-бошимни аянчли бир аҳволга солиб қўйди. Бундан уялганимдан байрамга ҳам киролмай тургандим.

Қуёшбобо: Ташвиш чекма, ҳозир сени аслингга қайтарамиз.

(Шунда Қуёшбобо сеҳрли ҳассаси ёрдамида Бойчечакни яна асл ҳолига қайтаради. Бундан хурсанд бўлган Бойчечак қизлар билан биргаликда Фаттоҳ Назаровнинг «Иноқ ўйнаймиз» қўшиғига рақс тушади).

Баракалла. Бойчечак, энди сен ҳам бизнинг даврамизга қўшил, биргаликда болаларнинг топқирлигини текшириб кўрамиз.

Баҳорой: Биз топишмоқ айтамиз, сизлар эса уни топасизлар, бўладими?

Қуёшбобо:

Булутларни ёритиб ўтди,
Яшил шамшир, ялтироқ.
Гумбур-гумбур ноғорасин,
Чалар... *(Нима бу?)*

(Болалардан биттаси ўйлаб туриб, «Момақалдироқ» деб жавоб қайтаради).

Баҳорой: Қойил, тўғри топдингиз. Энди менинг топишмоғимни тингланг:

Қор эмас, қиров эмас,
Челак-челак қуяди.
Пуфак бўлиб кўпириб,
Ер юзини ювади.

(Болалардан бири «Ёмғир» деб айтади).

Бошловчи: Куёшбобо, Баҳорой, Бойчечак, айтинг-чи, болаларимиз ақлли эканми? Улар сизларни жуда яхши кўришади, шунинг учун сизларга атаб шеър ва кўшиқлар ҳам ёд олишган, марҳамат, томоша қилиб дам олинг.

Бола:

Кўкда порлаб нур сочасиз,
Инсонларга йўл очасиз,
Куёш бобом кунга боқар,
Айтинг, мудом кимга боқар?
Оламга тенг нуржаҳонсиз,
Онамдайин меҳрибонсиз.

Бола:

Менга ёқар бойчечак,
Даламга у беланчак.
Кексалар кўзга суртар.
Қирдан териб бойчечак.

Бола:

Тилагим шу: Боғимдан,
Баҳор фасли кетмасин.
Борлиқнинг чирой, кўрки,
Дилларни тарк этмасин.

Куёшбобо: Раҳмат сизларга, менинг жажжи болажонларим. Сизларнинг байрамингизга ташриф буюрганамдан шодман. Қишнинг аёзли кунларида мени соғингансиз, энди сизлар билан бирга доим бўламан.

Баҳорой: Болажонлар, бугунги тадбирдаги чиқишларингиз мени шод қилди. Мен сизлар тановул қилишингиз учун баҳор неъматларидан бўлган сумалак, ҳалим, кўк чучвара ва кўк сомсалардан келтирганман. Уларни тановул қилиб, байрамни тўкин дастурхон атрофида давом эттирасизлар...

(Мусиқа садолари остида Куёшбобо, Баҳорой ва Бойчечак чиқиб кетишади. Болалар «Давра рақси» қўшигини куйлашади).

Бошловчи: Азиз меҳмонлар, шунинг билан бугунги, Наврӯз байрамига аталган тадбиримиз ўз ниҳоясига етди. Ҳеч қачон юзингизни табассум, қалбингизни меҳр-муҳаббат тарк этмасин. Юртимиз тинч, осмонимиз мусаффо, хонадонларимизни файз-баракка тарк этмасин.

(Болалар «Наврӯз» қўшигини ижро этишади. Болалар шўх мусиқа садолари остида залдан қўл ушлашиб, меҳмонларга таъзим этиб чиқиб кетадилар).

ҚОРБОБО ТАШРИФ БУЮРДИ

(Мактабга тайёрлов гуруҳлари
учун байрам эрталиги сценарийси)

Муסיқа зали байрамона безатилган. Болалар «Янги йил арчаси» (М.Абдушукурова шеъри, А.Берлин муסיқаси) қўшиғи садолари остида кириб келадилар ва арча атрофида давра қурадилар.

Бошловчи:

Бир олам орзу олиб,
Кириб келар Янги йил.
Қорбобо совға берса,
Қувнаб кетар кўз-у дил.

Ассалому алайкум, азиз меҳмонлар. Бугунги тантанамизга хуш келибсиз. Мана, яна бир йилни ҳам ортда қолдириб, ёшимизга ёш қўшиб Янги йил эшик қоқмоқда. Ял-ял ёнган арча атрофида айланишиб, боғча опаларингиздан ўрганган шеъру қўшиқларингизни ёдлашга тайёرمىсиз? (Болалар бир овоздан «ҳа» деб жавоб қайтаришади). Ундай бўлса сизларни ҳам айём билан қутлаб, бугунги сеҳрли, ажойиб саргузаштларга бой бўладиган байрам эрталигимизни очиқ деб эълон қиламиз.

Бола:

Кутдик сени интизор,
Янги йилжон, Янги йил.
Йўлларингга пойандоз,
Оппоқ қорлар, яхши бил.

Бола:

Кел, келақол даврага,

Қўл ушлашиб ўйнаймиз.

Биргалашиб хур замон,

Бағрида шод ўйнаймиз.

Бола:

Эски йиллар сабоғи,

Бизга доим ҳамроҳдир.

Келажакка йўлловчи,

Йиллар йилдан порлоқдир.

Бошловчи: Баракалла, болажонлар. Боғча опаларингиздан ёд олган шеърларингизни ифодали қилиб айтиб бердингиз. *(Шу пайт бошловчи бирданига ҳайратланиб)* Ие, бу ниманинг овози бўлди? Ҳа, менимча, олмахон ёнғоқ чақаётган бўлса керак.

(Бошловчи арча атрофига юзланиб, шошилганча ёнғоқ чақаётган олмахонга қарайди).

Бошловчи: Салом, Олмаҳон. Арча тагида бунча ҳам шошиб шовқинли овоз чиқараётганингдан, ҳойнаҳой, ёнғоқ чақаётган бўлсанг керак деб ўйладим.

(Олмаҳон бошловчининг гапига парво ҳам қилмай, ёнғоқ чақишда давом этаверади).

Бошловчи: Сени қара-ю... Майли, гапирмасанг гапирма... Ўзинг биласан...

(Оғзидан ёнғоқни олган Олмаҳон бошловчини кўриб серрайиб қолади).

Олмаҳон: Бу нимаси, келганингизни билдириб қўйинг-да. Сал бўлмаса қутим учай деди-я.

Бошловчи: Вой, шу пайтгача мен ўзимга ўзим гапирганмидим. Ҳали сен менинг бирорта ҳам гапимни эшитмадингми? *(Кулимсираб).*

Олмаҳон: Шундай бўлса бўлгандир-да, хўш, нима қилибди?! *(Кўрслик билан жавоб қайтаради).*

Бошловчи: Ёнғоқларни шошиб-пишиб чақингдан, қаёққадир бормоқчисан шекилли...

Олмахон: Ҳа, биз бугун Қуёнвойнинг уйида Янги йил баҳонасида зиёфат қилмоқчи эдик. Байрам дастурхонини безаш учун ҳаммамиз олиб келадиган нарсаларимизни бўлишиб олганмиз. Мен билан Сичқонвойга ёнғоқ олиб келиш юклатилган. Шунинг учун мен ундан аввал ёнғоқни байрам дастурхонига қўйиш учун шошиляпман.

(Олмахон бирдан шошиб, нимасинидир йўқотгандек тимирскиланади ва кичкина қўлчалари билан бошини ушлаб, мурзам тортиб қолади).

Олмахон: Э, бундай эмас-да энди. Ахир менинг шунча чаққан ёнғоғимни кимдир ўғирлаб кетибди.

(Боягина маҳмаданалик қилиб гап бермаётган Олмахоннинг бирдан кайфияти тушиб, хафа бўлганлиги юз-кўзидан кўриниб туради)

Бошловчи: Ташвиш чекма, Олмахон. Хоҳласанг, қолган ёнғоқларингни чақишга болажонларимиз кўмаклашади.

Олмахон: Қандай бўларкин.

Бошловчи: Кел, унда бизнинг Янги йил шодиёна-намизга қўшил. Хоҳласанг, болажонларимиз томонидан ижро этиладиган шўх кўшиқни тинглашинг мумкин.

Олмахон: Мен ҳам болаларга жўр бўлсам майлими?

Бошловчи: Майли, кел, даврамизга қўшил.

(Болалар И.Ақбаров томонидан басталанган «Байрам қўшиғи»ни куйлашади. Кўшиқ тугаб бўлганидан кейин, ял-ял ёниб турган арча чироқлари ўчиб қолади).

Бошловчи: Вой, болажонлар, энди нима қил-миз? Байрамни қандай давом эттирамиз?

(Шу пайт атрофдан дўп-дўп этган қадам товушлари эшитилади. Даврага Айиқполвон кириб келади).

Бошловчи: Салом, Айиқполвон.

Айиқполвон: Салом, биз келдик!

Бошловчи: Айиқполвон, биз болажонлар билан биргаликда байрам шодиёнасини уюшгирмоқчи эдик, фақат арчамизнинг чироқлари ўз-ўзидан ўчиб қолди.

Айиқполвон: У ҳолда мен сизларга ёрдам беришим мумкин.

Бошловчи: Қандай қилиб?

Айиқполвон: Мен дўстларим билан сизларга ажойиб қўшиқ ижро этиб бераман. Зора арчанинг чироқлари ёнса.

Бошловчи: Майли, унда сизларга биз ҳам жўр бўламиз.

(Шундан сўнг Т.Тошматов томонидан басталанган «Айиқполвонлар богчаси» қўшиғи ижро этилади).

Бошловчи: Баракалла, Айиқполвонлар. Бизни хушнуд этдингиз.

(Шу пайт қаяқдандир Тулкивой пайдо бўлади).

Тулкивой: Вой, нега арчанинг чироқлари ёнмаяпти. Ҳойнаҳой, бу манави тўполончи болаларнинг ишидир-а?!

Бошловчи: Бу нима деганинг. Ахир бу ақлли, зукко болалар бўлса. Улар бугунги байрамда ўзлари ёд олган шеър ва қўшиқларни айтиб беришмоқчи. Агар Қорбобо келса, болажонларимизга ўзининг атаган совгаларини беради.

Тулкивой: Совға дедингизми? Шу болаларга-я? Йўқ-йўқ, мен ҳам кўп шеърлар айтишни биламан. Хоҳласангиз айтиб бераман.

Бошловчи: Яхши, у ҳолда эшитамиз.

Тулкивой:

Вой, вой, вой,

Менинг исмим Тулкивой.

Қанчалар ақлиман,

Сезмадингиз ҳойнаҳой.

Хўш, мен ёд олган шеър сизга ёқдими? Ана энди сиз таърифлаган ақлли, зукко болаларни топиш-

моқлар билан синовдан ўтказаман. Борди-ю, улар топишмоқларни топа олишмаса, Қорбобо берадиган совғаларнинг барчаси меники бўлади. Энди диққат билан мени эшитинг:

Чимчилайди юзингни,

Ёшлатади кўзингни.

Игнасин санчиб олар,

Бурнинг қизариб қолар.

(Болалардан бири «аёз» деб жавоб қайтаради).

Ойларнинг энг бошиман,

Қишнинг кўзу қошиман,

Ёзаман оқ дастурхон,

Янги йил менга меҳмон.

(Болалардан бири «январь ойи» деб жавоб қайтаради).

Бошловчи: Энди ишондингни, Тулкивой? Болаларимиз топқир ва ақлли эканми?

Тулкивой: Ҳа, ишондим.

Бошловчи: Болаларимиз нафақат топқир ва зукко, балки улар рақсга чиройли тушадилар.

(Шундан сўнг қизлар «Шарлар» қўшиғига рақс тушади).

Бошловчи: Раҳмат, қизлар. Болажонлар, Қорбобо ва Қорқиз негадир ҳаяллаб қолишди. Келинлар, ҳаммамиз биргаликда уларни чақирамиз.

Болалар: Қорбобо, Қорбобо, Қорқиз...

(Шундан сўнг Қорбобо ва Қорқиз совғалар билан кириб келиб, болалар ижро этаётган қўшиққа жўр бўлишади. Ғ.Қодиров томонидан басталанган «Қорбобо» қўшиғини болалар ва Қорбобо биргаликда ижро этадилар).

Бошловчи: Ассалому алайкум, бобожон ва қорқиз, даврамизга марҳабо. Сизларни кутавериб кўзимиз тўрт бўлди. Байрамни бошлаганимиз аллақачон эди. Фақат арчамизнинг чироқлари ўчиб қолганига болаларимизнинг кайфиятлари бир оз тушди. Уни сизсиз ҳеч ким ёқа олмаяпти.

Қорбобо: Салом болажонларим, янги йилингиз муборак бўлсин, арчангиз чироқларини ёқиб бераман.

(Қорбобо арча атрофида 3 марта айланиб, ҳассасини арчага теккизади ва арча чироқлари ёна бошлайди).

Бошловчи: Раҳмат, бобожон! Арчамиз чироқлари ял-ял ёниб, даврамизга файз киритди. Энди навбатни болажонларимизга берсак-да, улар ўзлари ёд олган шеърларни бирма-бир айтиб беришса.

Қорбобо: Мен ҳам уларга атаган совғаларимни тақдим қиламан.

Бола:

Дўқиллатиб ҳассасин,

Қорбобо кириб келди.

Посон арча яшасин,

Ўйин тушамиз энди.

Бола:

Тоғлардан ошиб келган,

Боғлардан тошиб келган.

Денгиздек жўшиб келган,

Қўғирчоқ қўшиб келган.

Бола:

Халтасини очди-ю,

Ўйинчоқлар улашди.

Қуён билан Бўривой,

Енг шимариб курашди.

Қорбобо: Баракалла, болажонларим. Сизлар мени жуда хурсанд қилдингиз. Энди эса мен сизларга атаган совғаларимни бераман. Марҳамат.

(Болажонлар билан биргаликда рақс тушади ва уларга аталган совғалар тарқатилади. Шундан сўнг Қорбобо бир йилга хайрлашиб кетади).

Бошловчи: Шу билан байрамимиз ҳам ўз ниҳоясига етди. Янги йил барчамизнинг хонадонингизга файз-барака олиб келсин. Эзгу ниятларимиз ўз ижобатини топсин.

МАШҒУЛОТЛАРДА ФОЙДАЛАНИШ УЧУН МУСИҚАЛИ ДИДАКТИК ҲЎЙИНЛАР

«УЧТОВУШЛИКЛАР»

Мақсади: Болаларни баланд ва паст нота товушлари билан таништириш, уларнинг ижодий қобилиятларини шакллантириш.

Кўргазмали қуроллар:

Кўргазмали материаллар: мусиқа асбоблари туширилган расмлар, ғилдиракли арава, турли хилдаги эртақ қаҳрамонлари – бўри ва эчки тасвирланган расм, мусиқали зина, рангли шарчалар ва қўнғироқчалар.

Тарқатмали материаллар: рангли картотекалар, расмлар, мусиқали зина ва рангли шарчалар, қўнғироқчалар.

Ҳўйиннинг бориши:

Мусиқа раҳбари:

– Турли-туман товушларни эшитасиз. Баргларнинг шитирлаши, ғилдиракларнинг гичирлаши, болаларнинг қийқириқларига шовқинли товушлар дейилади. Шовқинли товуш аниқ бир баландликка эга бўлмайди. Чолғу асбобларидан янграйдиган товушга мусиқий товушлар дейилади. Мусиқий товуш – аниқ баландликка эга бўлади. Ҳайвонлар иштирокида баланд ва паст товушларни фарқлаб оламиз.

Буни сиз биладиган эртақ қаҳрамонлари – Эчки ва Бўридан фойдаланган ҳолда амалга оширамиз.

Ўйин шартига кўра, сиз менинг «Қандай?» деган саволимга «Баланд, паст ёки ўртача» дея жавоб бериб, машғулотни бажаришингиз керак бўлади.

Бўрининг овози қандай?

Тарбияланувчиларга савол берилади. Бунинг натижасида улар йўғон, паст ёки ўртача товушларни фарқлашга ўрганадилар. Шу тариқа паст ва баланд товушларни фарқлаб, рақамли ва рангли шарчаларнинг қаерда жойлашишини топган тарбияланувчилар мусиқали зинанинг пастки поғонасига шарчалардан бирини жойлаштиради. Жойлаштириб бўлган бола кўнғироқчасини чалади. Дарҳол машғулотни тўғри бажара олаётганини кузатган мусиқа раҳбари, навбатдаги эртак қаҳрамонининг расминини кўрсатиб, бир оз саволни ўзгартириб, эчки қандай овозда маърашини сўрайди).

Эчки қандай овозда маърайди?

Тарбияланувчилар зинанинг учинчи поғонасига рақамли-рангли шарларни жойлаштиради.

Шундан сўнг мусиқа раҳбари тартиб билан навбатдаги расмни кўрсатади.

Қушчанинг овози қандай?

Тарбияланувчилар тўғри бажарганлигини текшириб, учтовушлик куйланади. Ҳосил бўлган учтовушликларни тарбияланувчилар билан биргаликда қўл ҳаракати орқали бажарган зиначаларни кўрсатиб ДО-МИ-СОЛ товушлари куйланиб мустаҳкамлаб олинади.

Мусиқа раҳбарлари тарбияланувчилар имкониятидан келиб чиқиб барча товушқаторлар иштирокида ҳам машқлар бажариши мумкин.

«ЖАЖЖИ ЕТТИ ҚУШЧАЛАР»

Мақсади: Болаларни нота товушлари билан та-ништириш, уларнинг ижодий қобилиятларини шакл-лантириш.

Кўргазмали куроллар:

Кўргазмали материаллар: дарахт тасвирланган расм, қушчалар бош кийими – 7 дона, уйча шаклида кесилган тайёр рангли қоғозлар, махсус нота чизиғи.

Тарқатмали материаллар: дарахт тасвирланган расм – 7 дона, ҳар бир бола учун алоҳида тарзда тарқатма материаллари жамланмаси берилади.

Уйиннинг бориши:

Мусиқа раҳбари:

– Мана, аёзли кунлар ортда қолиб, ўлкамизга баҳор келди. Узоқ-узоқ ўлкаларга учиб кетган қуш-лар яна Ватанимизга қайтдилар. Бойчечаклар очи-либ, замин бағридан майсалар бош кўтарди. Қал-бирғоч қўйган тухумлардан полапонлар чиқди. Аста-секин улар ҳам бошқа қушлар сингари учушни ўрганмоқдалар. У шохдан бу шохга қўниб қўшиқлар айта бошладилар.

Мусиқа раҳбари болалардан бирига она қушча тасвиридаги кийимни, яна бирига эса полапоннинг кийимини кийдириб, қўлларига қуш тасвири туши-рилган расмни беради.

Болалар қуйидаги тўртликни хиргойи қиладилар

Жажжигина қушчамиз,

Куйлашни ҳам биламиз.

Шохдан шохга қўниб биз

Қанот қоқиб учамиз.

Полапон кўринишида кийиниб олган жажжи қуш-чалар қўшиқ куйлашади. Расмларни «жажжи РЕ» ёки

«жажжи СИ» деб номлаган ҳолда бўйи етганча дарахт атрофида ўйнаб юришади.

*Учолмасман сен томон,
Кўшиқ куйлайман ҳар он.*

Шундан сўнг она қуш ўзининг қўшиғини хиргойи қилади. У ҳар томон учади-да, атрофига болажонларини чорлайди.

*Онангиз хавотирда:
Бўлингиз сиз ёнида!
Келмасангиз ҳозироқ,
Афсусланасиз бироқ!*

Қушчалар ҳар томонда сайраб гўёки онасининг гапини эшитмаётгандай, парво қилмай ўйнаб юраверишади. Болалардан она қуш кўмак сўрайди. Шунда мусиқа раҳбари кўмаги билан қўшиқ ижро этиб чорлашади.

Қушчалар ҳар томондан овоз чиқара бошлайдилар. Бирин-кетин онасининг ёнига учиб келади. Шунда қушчалар ўзларининг исмини айта бошлайдилар. Кетма-кетликда айтилган исмлар қуйидаги тартибда жаранг сочади: «Мен жажжи ДО», «Менинг исмим жажжи РЕ», «Мен бўламан жажжи МИ», «Жажжи ФА дерлар мени», «Мен жажжи СОЛман», «Жажжи ЛЯдир исмим менинг», «Жажжи СИ деб атарлар мени» дея ўзларига таъриф бериб ўтишади.

Мусиқа раҳбари кичик сахна кўринишидан сўнг тарбияланувчиларга стол атрофига тайёрлаган кўргазмалар олдига чорлаб, машғулотни мустаҳкамлаб олиш мақсадида рангли уйча шаклидаги рангли қоғозларни нота чизиқларига кетма-кет тартиб билан жойлаштириб чиқади.

«КИМ КУЙЛАЯПТИ?»

Мақсади: Товушларни регистрдан ажрата олиш қобилиятини ривожлантириш, товуш характерини ранглар уйғунлиги орқали кўрсата олиш.

Кўрғазмали қуроллар:

Кўрғазмали материаллар: ота-она, ўғил расми туширилган рангли картотекалар.

Тарқатмали материаллар: ота-она, ўғил расмлари.

Ўйиннинг бориши:

Муסיқа раҳбари:

– Болалар бугун мен сизга муסיқачилар оиласи ҳақидаги ҳикояни айтиб бераман. (*Ҳикоя қилина туриб, қаҳрамонлар расмлари кўрсатиб борилади*). Бир бор экан, бир йўқ экан. Бир оилада ота-она, ўғил яшар экан. Улар муסיқага жуда қизиқар, турли ажойиб қувноқ қўшиқларни турли товушларда куйлашар экан. Ота паст овозда, она ўртача мунгли овозда куйласа, ўғли эса ингичка жарангдор юқори овозларда куйларкан.

Келинг, энди сизлар билан бирга улар ижросида қўшиқлардан баҳраманд бўламиз (*муסיқа раҳбари 3 хил регистрдаги хонандалар ижросидаги товуш ёки қўшиқларни қўйиб эшиттиради*). Ота паст, йўғон овозда қўшиқ куйласа, она эса «Алла»ни ўртача мунгли овозда куйлайди. Ўғли эса жарангдор овози билан қўшиқ куйлаётганидан парчалар қўйиб эшиттирилади.

(*Муסיқа раҳбари тинглаш учун ихтиёрый қўшиқлар танлаши мумкин*).

Муסיқа раҳбари:

– Болажонлар, сизга ҳикоя ёқдимиди?

Болалар:

– Ҳа.

Муסיқа раҳбари:

– Баракалла. Энди мен сизларга берган расмларга қараб, бу оила вакилларида қай бири ижро этаёт-

ганини топасиз. Сиз тўғри деб билган жавобни ёнингизда турган рангли расмлар орқали амалга оширасиз.

(Болаларни бир оз чалғитиб, қўшиқлар кетма-кетликда қўйилмай, аксинча, алмаштирилиб, эшиттирилиб борилади. Шундан сўнг муסיқа раҳбари болалар жавобини текшириб, нима учун бундай жавоб берганини сўраб мустаҳкамлаб олинади).

«МУСИҚАЛИ ГУЛЛАР»

Мақсади: Товушларни регистрдан ажрата олиш қобилиятини ривожлантириш, товуш характерини ранглар уйғунлигида кўрсата олиш.

Кўргазмали қуроллар:

Кўргазмали материаллар: уч хил (*майин, қувноқ ёки оҳиста*) кайфиятдаги гуллар расми туширилган рангли карточкалар ва шунга мос куй ноталари ёки МРЗ форматдаги куйлар жамланмаси.

Тарқатмали материаллар: гулларда турли хилдаги кайфият кўринишлари акс этган расми карточкалар.

Ўйиннинг бориши:

Муסיқа раҳбари уч хил расмдаги кайфиятларни акс эттирган куйларни ижро этиб беради. Тарбияланувчи эса гуллари ўша куй кайфиятини акс эттирувчи расмни танлайди. Тарбияланувчи куйни эшитган заҳотиёқ куйни номма-ном айтиб бериши ҳам мумкин. Агар бола мазкур куйни яхши билса, ўйин яна давом этаверади.

«ҚУВНОҚ ПОЕЗДЛАР»

Мақсади: Муסיқий товушлар орқали суратни ажрата олиш қобилиятини ўстириш.

Кўргазмали қуроллар: ўйинчоқ поезд, диск.

Ўйиннинг бориши:

Муסיқа раҳбари турли хилдаги куйларни ижро этиб беради. Бунда секин-аста, майин, тез, жуда тез,

ўртача каби суръатларда яратилган куйлар жаранг сочганда поездлар ҳаракатланади. Мусиқа раҳбари поездни куйлар жўрлигида секин, ўртача тез, жуда тез ҳаракатлантиради. Поезд барча ҳаракатларни ба-жариб бўлгач тўхтайди. Шундан сўнг тарбияланувчи поездни мусиқа раҳбари ижро этган куйга мослаб ҳаракатлантиради. Куйнинг темпи ўзгарган сари поезд ҳаракатланиши ҳам ўзгара боради. Ўйин шу тариқа давом этади.

«ЗУМРАД ВА ҚИММАТ»

Мақсади: Мусиқий товушлар орқали суратни ажрата олиш қобилиятини ўстириш.

Кўргазмали қуроллар: турли хилдаги эртак қаҳрамонлари расми туширилган картотекалар ва ўйинчоқ, диск.

Ўйиннинг бориши:

Мусиқа раҳбари мусиқа садолари остида эртак қаҳрамонлари Зумрад ва Қимматни даврага таклиф этади. Мусиқа хонасига улар оқ ва қора сандиқчалари билан ташриф буюришади.

Бунда Зумрад қутичадан расм кўрсатади, болалар расмга мос қўшиқларни мусиқа раҳбари кўмагида куйлашади. Қўшиқлар мусиқа раҳбари томонидан ўргатилган бўлиши лозим. Шундан сўнг Қиммат қутичадан навбатдаги расмни кўрсатиб, болалар билан мазкур расмга мутаносиб куйлайди. Мусиқа раҳбари Зумрадга қувноқ оҳанглардаги қўшиқларни танлаб ижро этгирса, Қимматга эса аксинча, майин темпдаги қўшиқларни куйлатади.

«СОАТ ЙЎНАЛИШИ БЎЙЛАБ»

Мақсад: Болаларнинг юқори ва паст тембрдаги товушларни илғаб олиш қобилиятини ривожлантириш.

Кўргазмали қуроллар:

Кўргазмали материаллар: фортепиано, шиқилдоқча, дастрўмолча ёки мусиқа раҳбари имкониятига қараб бошқа кўргазмали қуроллардан ҳам фойдаланиши мумкин.

Ўйиннинг бориши:

Мусиқа раҳбари тарбияланувчиларни мусиқа хонасига айлана шаклида, соат йўналишида ўтиргизади. Кейин тарбияланувчилардан биттасини танлаб олиб, доира ўртасига тургизиб қўяди. Мусиқа раҳбари юқори регистрга мос куй ижро этади. Тарбияланувчи қўлидаги дастрўмолча ёки шиқилдоқчани тўғри ушлаган ҳолда соат йўналиши бўйлаб ўнг томонга қараб мусиқа садолари остида айлана бошлайди. Мусиқа раҳбари куйни пастки регистрда ижро эта бошлаши билан тарбияланувчи соат йўналиши бўйлаб чап томонга қараб айланади. Ўйин якунида «Соат» қўшиғи куйланади

«ТИНГЛА, ЎЙЛА, ЧИЗ!»

Мақсади: Тарбияланувчиларда товушларни тинглаш орқали куй характерини аниқлаш қобилиятини ривожлантириш.

Кўргазмали қуроллар: фламастер ёки рангли қалам, оқ қоғоз.

Ўйиннинг бориши:

Мусиқа раҳбари тарбияланувчиларни икки гуруҳга ажратиб олади. Бунда биринчи гуруҳдаги тарбияланувчилар бирор бир куйга мос рақс тушса, иккинчи гуруҳдаги тарбияланувчилар куйни тин-

глаб, у қандай характерда эканлигини ва бу қўшиқни эшитиб унда қандай кайфият акс этаётганини расмлар орқали тасвирлаб беради. Шундан сўнг муסיқа раҳбари куй тугагач, тарбияланувчилар ўрнини алмаштиради. Муסיқа раҳбари иккинчи гуруҳ тарбияланувчиларига куйни ўзгартириб қўйиб эшиттиради, улар эса куй асосида рақс тушади. Биринчи гуруҳ тарбияланувчилари эса шу куй асосида расм чизишни бошлайди.

«ҚўЛЛАР ТЕПАДА»

Мақсади: Тарбияланувчилар қўл ҳаракатлари тезлигини куй билан ҳамоҳанг бўлишига эришиш.

Кўргазмали қуроллар: ҳар бир бола қўлида муסיқа асбоблари.

Ўйиннинг бориши:

Муסיқа раҳбари фортепиано ёки тайёр МРЗ форматида ёзилган диск ёрдамида куй қўйиб эшиттиради. Тарбияланувчилар муסיқа садолари остида куйга мос ҳаракатларни бажаришади. Шундан сўнг муסיқа раҳбари куйни пасайтириб, бирданига ўчириб қўяди. Мазкур куйдан сўнг залда жимлик сақланиб, паузада тарбияланувчилар муסיқа асбобларини тепага қўтаришади. Бунда муסיқа раҳбари эпчиллик билан навбатдаги куй ёки қўшиқни тайёрлаб қўяди. Муסיқа раҳбари тарбияланувчиларга навбатдаги куйни қўйиб эшиттиради, тарбияланувчилар муסיқа асбоби ёрдамида куйни чалишни давом эттиради. Муסיқа раҳбари куйни ўчириб қўйгандан сўнг уларнинг ҳаракатларига изоҳ бериб ўтади.

МУНДАРИЖА

Байрам эрталикларида фойдаланиш учун сценарийлар

Онажоним, бор бўлинг.....	4
Янги йил арчаси	10
Ҳосилни йиғиб-теринг.....	17
Менинг ойим меҳрибон	27
Лола сайли	31
Олтин ўлкам.....	37
Салом сенга, олтин куз	42
Офтобимсиз, онажоним.....	53
Наврўзим – шўх созим.....	58
Қорбобо ташриф буюрди.....	64

Машғулотларда фойдаланиш учун муסיқали дидактик ўйинлар

«Учтовушликлар»	70
«Жажжи етти қушчалар».....	72
«Ким куйлаяпти?»	74
«Муסיқали гуллар».....	75
«Қувноқ поездлар»	75
«Зумрад ва Қиммат»	76
«Соат йўналиши бўйлаб»	77
«Тингла, ўйла, чиз!».....	77
«Қўллар тепада»	78

Ўқув-услубий нашр

УЛУҒБЕК МИРЗАҲМЕДОВ

ЎЙНАЙМИЗ ВА ҚУВНАЙМИЗ

*Сценарийлар ва
дидактик ўйинлар*

Мухаррир

Салима БАДАЛБОЕВА

Бадиий муҳаррир

Суннат МУСАМЕДОВ

Саҳифаловчи

Хусанбой ЭРГАШЕВ

Техник муҳаррир

Шерзод КУШАКОВ

Лицензия рақами: АІ № 182. 08.12.2010 да берилган.

Босишга 19.02.2018 й. да рухсат этилди.

Бичими 84x108 1\32.

Босма табағи 2,5. Шартли босма табағи 4,2.

Гарнитура «Palatino». Офсет қоғози.

Адади 5 000 нусха.

Баҳоси келишилган нарҳда.

«Yoshlar nigohi» хусусий корхонасида тайёрланди.

Нашриёт манзили:

Тошкент, Ўқчи кўчаси, 109-уй.

«ADAD PLYUS» МЧЖ да босмахонасида чоп этилди.

Манзил: 100097, Тошкент, Бунёдкор кўчаси, 28-уй.

Улуғбек МИРЗАҲМЕДОВ

Тошкент вилояти Бўстонлик туманида туғилган. Ўзбекистон давлат консерваториясини тамомлаган. Бир қатор кўриктанловлар ғолиби. Кўплаб марказий матбуот нашрларида доимий равишда унинг мақолалари ва машғулот ишланмалари эълон қилиб борилади. 2017 йилда муаллифнинг «Келинг, бирга куйлаймиз» номли ўқув қўлланмаси нашрдан чиқди.

ISBN 978-9943-49-90-8-9

9 789943 499089